

**משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף א' לפיתוח פדגוגי
הפיקוח על תכניות לימודים ייחודיות**

שם ביה"ס/המוסד: קריית חינוך בן גוריון עמק חפר

שם התכנית הייחודית: יזמות

תחום הדעת: מדעי החברה

מספר יחידות הלימוד: 2

סמל מוסד: 480046

קריית חינוך ע"ש בן גוריון בעמק חפר

טלפון 098981687
דואר כפר מונאש 42876
rupinbg@gmail.com

ניהול ויזמות עסקית –

המקרה של עמק חפר

מעודכן לתאריך 12.10.2009

כותבי התוכנית

יהודית שולומוביץ'

נורית ויסמן

משה פרידמן

תוכן העניינים:

הפרק	הנושאים	עמודים
	תוכן העניינים	4
	מבוא – שיקולי דעת בכתיבת התוכנית	5
1	רציונל התוכנית	6 - 17
	התפיסה הרעיונית של התוכנית	6
	מאפייני אוכלוסיית היעד התלמידים	7
	מאפייני המורים	10
	תחום הדעת וארגונו	11
	שיקולי הדעת לפריסת תכנים	13
	ייחודה של התוכנית בהשוואה לתוכנית הקודמת	15
	צרוף והשקה עם מקצוע הכלכלה	17
2.	מטרות התוכנית	18 - 20
	מטרות בתחום הידע וההבנה	18
	מטרות בתחום המיומנויות והכישורים	18
	מטרות בתחום הערכי	19
3.	מטרות אופרטיביות לכל פרקי התוכנית	20 - 23
4	פריסת התוכנית	24
5	פרקי התוכנית	26 - 31
6	עבודת החקר מלוות שיעור	32 - 44
	דף הנחיות ונהלים	32 - 34
	מחווך הערכה	35
	שלבים בתהליך עבודת החקר	36 - 41
	הערכת העבודה	42 - 44
7	דרכי הערכה הסופיות ל 2 יחידות לימוד	45
8	העבודה ביחידה החמישית	45
9	פירוט פרקי התוכנית	46 - 62
	ביבליוגרפיה	64 - 68
	נספחים	69 - 75

מבוא

שיקולי דעת בכתיבת התוכנית

התכנית יזמות וחשיבה תעשייתית נלמדה בקריית החינוך ע"ש דוד בן גוריון בעמק חפר מאז שנת 1994. על פי תכנית הלימודים הייחודית שעוצבה ע"י העמותה לקשרי התעשייה עם הקהילה. גבי חנה בר –לב, אותה עת רכזת מדעי החברה ומורה לכלכלה בקריית החינוך, הייתה בין המורים שהובילו וסייעו בעיצוב התכנית.

התכנית שולבה במסגרת הבית ספרית מתוך אמונה כי חינוך לעולם המחר חייב לכלול בתוכו גם חינוך ליזמות וחשיבה עסקית. מיזם תחרותי מקיים שורה של ערכים כמו כושר המצאה, יצירתיות, כושר שיפוט והחלטה, תכנון יסודי תוך ראייה כוללת המאפשרת התמודדות טובה יותר עם דרישות החיים המודרניים של שנות האלפיים.

התכנית נחלה הצלחה מרובה בקרב אוכלוסיית תלמידי בית הספר. הצירוף המקצועי יזמות-כלכלה הפך לפופולארי ומבוקש בין התלמידים לאור ההיסטוריה של ההצלחה והמלצות תלמידים הורים ומורים על מקצוע זה, כבסיס להשתלבות בעולם התעסוקה בחברה משתנה. תלמידי קריית החינוך לומדים מקצוע זה במסגרת מדעי החברה. לאור הניסיון שנצבר הוחלט לאפשר לתלמידי יזמות וחשיבה תעשייתית ללמוד בצירוף מקצועות **אך ורק** עם מקצוע הכלכלה, עקב הקרבה הרעיונית תפיסתית בין מגמות לימוד אלו. (שתפורט בהמשך). צירוף המקצועות הנלמד הינו כלכלה 2 יחידות לימוד, יזמות וחשיבה עסקית 2 יחידות לימוד, והיחידה החמישית פרויקט ניהול ממוחשב (פנ"מ).

התוכנית נבדקה מחדש לאור הנחיית המדור לתכניות לימודים ייחודיות. צוות המורים במדעי החברה בבית הספר הקדיש ימים כלילות לדרישה לבצע הערכה מחדש של התוכנית הקיימת לאחר התלבטויות רבות הוחלט למקד את העניין הייחודי של התוכנית בהבנה, ניתוח ויישום תהליכי שינוי המתרחשים בסביבת החיים של התלמידים (מושבי עמק חפר) וקישורם לעולמו של התלמיד מחד-ולתהליכים גלובליים מאידך.

בשיקולי הדעת בכתיבת התוכנית נלקחו בחשבון התלמיד, בית הספר כחלק ממערכת החינוך בחברה משתנה, הקהילה הייחודית של בית הספר והתלמיד (עמק חפר) וכן התאמת צרכי התלמיד והכנתו לחיים משמעותיים ולהצלחה בעולם העובר תמורות חברתיות וכלכליות ברמה הגלובלית.

רציונל התוכנית

התפיסה הרעיונית של התוכנית

ניהול ויזמות עסקית - המקרה של עמק חפר" שואבת את השראתה מתחומי הידע של היזמות, והניהול העיסקי. הצורך לשלב תחומים אלו לתוכנית לימודים אחת נובע מן הדרישות שמעמיד העולם העיסקי הגלובלי למערכת החינוך המכשירה את תלמידיה, לתפקוד מוצלח בעתיד ולחיים משמעותיים בעולם המשתנה.

מערכת החינוך מכשירה את העובדים, המנהלים, היזמים והיצואנים לעתיד. מתוך מודעות לחשיבות הרבה של פעילות יזמית בעולם המודרני ואי לכך לחשיבות הרבה להקניית הכלים התיאורטיים והיישומיים לתלמידים כחלק מהכשרתם לעתיד.

הבוגרים ישתלבו בעתיד בעולם התעסוקה חלקם כיוזמים. עובדה המעניקה משנה חשיבות להקניית הכלים הבסיסיים שינחו אותם בעתיד. הקניית כלים אלו חשובה הן מהפן האישי והן מהפן הלאומי מכיוון שמוצר העונה לצורכי הלקוחות, הנמכר ברווח לאורך זמן ותורם לפרט, יתרום גם לרווחה הלאומית בטווח הארוך.

התוכנית מקנה כלים לפיתוח עסק שיש בו יזמות וחשיבה יצירתית, תכנון יסודי תוך ראייה כוללת רמה טכנולוגית מפותחת, דייקנות, יכולת ניהולית גבוהה, עבודת צוות, ביקורת עצמית וחתימה מתמדת להשגת המטרות העסקיות.

היזמות מהווה דרך למיצוי היכולת והנטייה האנושית לשנות ולחדש. מדובר בדפוס של חדשנות שהוא אופייני למאה ה-21 ההיקף והקצב של השינויים כיום הולכים וגוברים ולכן נוצר צורך להכשיר את התלמיד להתמודדות בעולם המשתנה לנגד עיניו.

התועלת של החינוך ליזמות משותפת לפרט ולחברה: הפרט רוכש כלים להתפתחות ומימוש עצמי כמתבגר וכבוגר, והחברה יוצאת נשכרת מן היכולת המשופרת של הפרט לתפקד ולתרום מכישוריו לחיי הכלל.

ליזמות ביטויים משמעותיים הן בהקשר האישי בעסקים פרטיים והן בהקשר ציבורי רחב במיזמים הנרקמים בין בעלי צרכים, בעלי רעיונות חדשניים ובעלי האמצעים להגשמתם.

במסגרת התוכנית משולבים ערכי העולם העסקי המתקדם, יזמות וחשיבה יצירתית.

בתחום הדעת של הניהול העסקי נחשף התלמיד למאגר עצום של חומרים, תהליכים, תקנות, מכוונות, אנשים וידע הבאים לידי ביטוי באופן אינטראקטיבי במיליוני מוצרים מעשי ידי אדם ומכונה.

זהו עולם קונקרטי ואטרקטיבי עתיר דילמות המחייב חשיבה רבת-תחומית, יצירתית וכישורי עבודת צוות.

במסגרת התוכנית התלמיד יעסוק בתהליך היזמי, הייצור, הטכנולוגיה, מחקר ופיתוח המוצר, איכות, ותיאוריות פסיכולוגיות סוציולוגיות וכלכליות בתחום הנעת עובדים, קבלת החלטות, עבודת צוות, חשיבה ביקורתית, מתן וקבלת משוב בונה וירכוש כישורים בתחום המימון, הניהול הפיננסי ועוד.

בתחום הדעת של היזמות עוסקים התלמידים בחקר המערכת העיסקית-כלכלית. התלמיד עוסק בניתוח תהליך היזום משלב הרעיון ולאורך כל השלבים במחזור חיי המוצר והחברה. בתוכנית משולבים תכנים ומושגים עיוניים – והתלמיד נדרש ליישם במציאות חייו בשטח, בעבודת צוות. התלמידים חוקרים מיזם עיסקי לפי בחירתם בסביבת מגוריהם באופן אישי, ומהיבטים מגוונים הנלמדים בכיתה. עבודה מלווה שיעור עוסקת במערכת העיסקית כסביבה פתוחה ומשתנה ומדגישה את הרבגוניות

בחשיבה ובביצוע. התלמיד לומד כי בעולם העיסקי אין תשובה אחת נכונה ונותן פרשנות אישית ואירועים תוך שימוש בכלים שלמד (ידע) ואינטואיציה אישית. בעבודה מושם דגש רב על למידה עצמית, פיתוח לומד עצמאי, ויכולות עבודה בצוות.

במהלך העבודה פוגש התלמיד באופן אישי ובלתי אמצעי במיזמים פרטיים ו/או ציבוריים בתחומים שונים ומגוונים בעמק חפר-איזור מגוריהם תוך העמקת קשרי הקהילה-בית הספר והתלמיד. תכנית לימוד זו נועדה לשלב וליישם את מרכיבי התפיסה הרעיונית שהוצגו לעיל. בכך היא מייצגת את המודעות של מערכת החינוך לנסיבות החברתיות והכלכליות המשתנות בארץ ובעולם ולרגישותה כלפי הצרכים של התלמידים, המשתנים אף הם בהתאם.

הטמעת התכנית בבית הספר תרמה משמעותית לחיזוק מגמות של שינוי ויצירתיות בתוך מערכת החינוך בפרט ובאוכלוסיית עמק חפר ככלל.

מאפייני אוכלוסית היעד

1.1 אוכלוסית התלמידים

הרמה האינטלקטואלית וכישורי למידה

התוכנית מיועדת לתלמידי בית הספר הלומדים בכיתות בגרותיות בלבד. נערך מיון לקראת הקבלה למגמה (בשיתוף גורמים יעוציים והנהלת בית הספר) ורק תלמידים מרמה בינונית ומעלה שהם בעלי כישורים להתמודדות עם בחינות בגרות ברמות חשיבה בינוניות וגבוהות ובעלי כישורי למידה סבירים מתקבלים למגמה.

התוכנית מיועדת ללימוד בכתה הטרוגנית מרבית התלמידים הלומדים כיום במגמה נזקקים לאמצעי הוראה שונים ומגוונים. בתכנית זו התלמיד נחשף לחקר ולמגע בלתי אמצעי עם מיזמים שונים בסביבת מגוריו וקהילתו. בשני חלקי התכנית התיאורטי והמעשי מתמודד התלמיד עם התכנים באופן המשלב למידה פעילה, גמישות מחשבתית ומעורבות אישית זאת מכיוון שהתכנית מזמנת קישור לעולמו של התלמיד, הלמידה הפעילה והמעורבות האישית באות לידי ביטוי בעבודת החקר המלווה שיעור.¹

התכנית מאפשרת ביטוי לאינטליגנציות מרובות. התלמיד הבוחר במגמה נדרש לכישורים רבים כגון כושר ניתוח, יצירתיות, תקשורת לסוגיה השונים, יזמות ורצון להשתלב בעתיד בעולם העסקי. בית הספר מציע את השילוב רק עם מקצוע הכלכלה ולכן קיימת דרישת קדם זו. התלמידים בוחרים להצטרף למגמה במעבר מכתה ט' ל"י. שיקולים בית ספריים ומקצועיים מנחים את הרצף הלוגי בפריסת מקצועות הלימודים וכל מקרה הם נלמדים בכיתות י"ב.

הרמה הסוציו אקונומית אוכלוסיית היעד מורכבת מתלמידים הבאים מרקע סוציו אקונומי מבוסס. בדרך כלל בנים לאוכלוסייה ותיקה. עולים חדשים בודדים בלבד. 60-65 אחוזים מרקע סוציו אקונומי בינוני + . חלק מהתלמידים (כ - 20%) באים מרקע סוציו אקונומי נמוך. (מדד תושבי עמק חפר +7 בסולם הסוציו-אקונומי הארצי).

¹ ראה הרחבה והבהרה לגבי נושא הקישור בין הידע התיאורטי והמעשי בנספח 1

מרבית התלמידים גרים במושבי עמק חפר . כ 20% מהתלמידים באים מבתי ספר מזינים בכפר יונה.
לבית הספר **אין סל טיפוח** והוא מדורג ברמה 6-7 בסל הטיפוח.
למעלה מ 60% מהורי התלמידים בעלי השכלה על תיכונית ומעלה ההורים עוסקים בכל הקשת של
מגזרי העבודה במשק : עצמאים, שכירים, צבא קבע חקלאים וכו'.

1.2 איזור עמק חפר/ בית הספר ומשאביו

קריית החינוך ע"ש בן גוריון הנו בית ספר מקיף על יסודי שש שנתי מכתה ז'-יב'.
מקיפות בית הספר מוצאת ביטוייה בכך שכל התלמידים המגיעים לקריה מקבלים מענה הולם לצרכים
האישיים שלהם למן תלמידים הזקוקים למרכזי למידה ולטיפוח אישי ועד תלמידים מצטיינים
המשתלבים במסגרות ובמגמות מתאימות.
בית הספר נערך ברמה הפדגוגית וברמה החינוכית ערכית למתן מענה מתאים למגוון הכישורים, הנטיות
והסקרנות של תלמידינו מחד לצרכים הלאומיים ומאידך לצרכים האוניברסליים.
בבית הספר תוכניות לימודיות מגוונות ומתקדמות ומסגרות לימודים ייחודיות בתחום
המדעים, הטכנולוגיה, האומנויות, מדעי הרוח והחברה.

הקהילה:

מועצה אזורית עמק חפר מאגדת 27 מושבים 8 ישובים קהילתיים ו9 קיבוצים.
אוכלוסיית בית הספר כוללת תלמידים מהמושבים הדרום מערביים בעמק חפר וממספר ישובים
קהילתיים (כ65%) בנוסף תלמידים מאליכין ומכפר יונה.
הפרופיל התעסוקתי במושבי עמק חפר השתנה לבלי הכר בשני העשורים האחרונים. מאזור המתבסס
רובו ככולו על חקלאות , הפך העמק למקום הכולל מגוון רחב ביותר של עסקים קטנים, אתרי תיירות
ומקומות בילוי ובנוסף איזור תעשייה משגשג.
בתוכנית, התלמידים עוסקים בתכנים מסביבתם הקרובה וחוקרים מיזמים עסקיים בקהילתם.
ובכך התוכנית משלבת את הידע הנרכש עם עולם המעשה בתוך קהילת העסקים, לתוך קהילת בית
הספר. הכותבים סבורים שיש בכך משום חיזוק הקשר קהילה – בית ספר (בהתאם לעקרונות שח"ק).

ניצול משאבי קהילה סביבה:

סיוורים במיזמים עסקיים:

1. מיזם עיסקי תיירותי : בית קפה בכפר : (כפר הרואה) . בית הקפה צמח בקרבה גיאוגרפית
ועיסקית עם מפעל משפחתי של מאפיה המפורסמת באזור ובארץ : "העוגות של שושנה".
2. "טורקוז" : בתוך מושב בית יצחק התפתח מתחם ובו בית קפה, חנות מתנות, גלריית רהיטים
ופרטי עיצוב המיובאים מכל העולם. מנהל העסק ובעליו הוא תלמיד בוגר בית הספר והוא מוכן
לספר את סיפורו האישי והעיסקי לתלמידי המגמה.

סיור במפעלים :

סיור במפעל טבע באזור התעשייה הדרומי

מוסדות : החממה הטכנולוגית – גרנות.

***ייתכנו שינויים ביעד הסיורים על פי זמינות המפעלים והמיזמים. בכל מקרה ייערכו סיורים כמוצגהר.

הרצאות :

מרצים מאזור עמק חפר :

מבנים ארגוניים והנעת עובדים – אבי פאיאנס פסיכולוג ארגוני	
חממות טכנולוגיות -	אלי ברק מהנדס
מאיר רבינוביץ'	יזמות וחשיבה יצירתית. בעל חברת הייטק
מיזמים תיירותיים	אלון ירושלמי מרכז פרויקט מועדון תיירנים
	בעמק חפר
יעקב כהן	יו"ר 'פלי"ח' (פיתוח לא חקלאי במועצה איזורית עמק חפר)
טרכטמן ארז	מנהל פרויקט מיזם ליזם.
שיווק	שלומוביץ' משה בעל חברה לשיווק ופיתוח עיסקי
ייצור	פרץ ליאור מנכ"ל חברת "מנאי "
ויסמן רון	שיווק חברת קורטל

הערה: קיים מאגר ובו פרטים של כל היוזמות שפותחו בעמק חפר שקיבלנו מיו"ר הוועדה הכלכלית

של עמק חפר . המאגר כולל אנשי קשר וטלפונים. מר יעקב כהן המכהן גם כיו"ר פלי"ח (פיתוח לא חקלאי) במועצה האזורית של עמק חפר הביע נכונות לשתף חברי מועצה ויזמים בכל שלב. הוא הביע תמיכה מוחלטת והתלהבות לעזור בכל דרך לפיתוח והצלחה של התוכנית. מאגר המיזמים מצורף בדיסק ונוכל להרחיב בסיורים ובהרצאות אם וכאשר התוכנית תאושר.

1.3 המורים

המורים המלמדים בתוכנית החדשה הנם מורים המוסמכים ללמד בתחום מדעי החברה . התוכנית משלבת בחובה היבטים כלכליים פסיכולוגיים וסוציולוגיים ועל כן מורים מתחום דעת זה שלמדו כולם את מגוון לימודי היסוד בתחומים השונים מוכשרים להורות מקצוע זה.

כותבי התוכנית הם: **נורית ויסמן שולמוביץ' יהודית פרידמן משה..**

שלושת כותבי התוכנית העובדים בקרית החינוך ע"ש דוד בן גוריון בעמק חפר הנם מורים במדעי החברה אשר עסקו בהוראת התוכנית במתכונתה הקודמת. כולם בעלי תואר M.A. בתחומי מדעי החברה והחינוך. כולם בעלי תפקידים בקרית החינוך רכזי מקצוע ורכזי שכבה. בנוסף להוראת היזמות הם מוסמכים ועובדים בהוראת אזרחות כלכלה וסוציולוגיה. מנחים עבודות חקר ועבודות גמר שנים רבות בתחומי סוציולוגיה ויזמות. ומגישים כל שנה לבגרות במדעי החברה ובאזרחות.

יתכנו שינויים בסגל ההוראה בהתאם לצרכים. כל מורה שיצטרף כישוריו יהיו בתחום התוכן הרלבנטי. החלק הראשון עובד בשיתוף עם **אורלי אוריון** מורה ליזמות וכלכלה בבית הספר ש"י עגנון בנתניה.

למורים בצוות אינטרסים מגוונים בכתיבת התוכנית ובהוראתה :-

- צוות המורים הורה את התכנית במתכונתה הקודמת והיה עד להתלהבות הרבה של התלמידים מהתוכנית ולביקוש הרב למגמת כלכלה יזמות. לצוות יש אינטרס להמשיך בתוכנית כמענה לצורכי התלמידים ולרצונותיהם.
- התוכנית במתכונתה החדשה מאפשרת לתלמיד להתמודד עם התכנים המרכזיים בתוכנית הקודמת בשילוב ההיבט הייחודי של מעורבות אישית במיזמים עסקיים בקהילה הקרובה של התלמיד. היבט זה נותן מענה לאחד הדגשים המרכזיים ב"אני מאמין הבית ספרי " :
"ביה"ס יטפח את הקשר עם הקהילה הרחבה בתחומים שניתן לסייע לה או להסתייע בה."
- כאנשי הוראה ומחנכים, לצוות עניין ואתגר בפיתוח תוכנית לימודים ייחודית היבט המסייע רבות להתפתחות המקצועית והאישית של חברי הצוות.
- דרכי ההוראה והערכה בתוכנית החדשה מגוונות וכוללות אתגר מקצועי ואישי. שיטות הוראה חדשניות המכוונות לפיתוח לומד עצמאי בעל מיומנויות חקר המתעניין בעולם הסובב אותו מאתגרות את חברי הצוות ותורמות ליישום עקרונות נוספים ב"אני מאמין "הבית ספרי :
"תלמיד ביה"ס יהיה לומד עצמאי, בעל מיומנויות למידה שונות ומגוונות, בעל סקרנות אינטלקטואלית, יצירתי ויוזם."
- "המורה יתאים עצמו לעולם המשתנה ויפתח אישית ובצוות, דרכי הוראה מגוונות התואמות את העידן המודרני."
- "המורה ינחה, יפעיל וידריך את התלמיד לפיתוח יכולותיו וכישוריו, לקבלת אחריות על לימודיו."
- התוכנית מאפשרת לפתח קשר בלתי אמצעי עם התלמידים תוך מימוש, עקרונות הדיאלוג החינוכי לתועלת כל השותפים : התלמידים, המורים, בית הספר והקהילה.
- במסגרת הערכות לשינויים הצפויים בעידן של פתיחת אזורי הרישום לבחירת הורים התוכנית האטרקטיבית העונה על צרכי התלמידים יכולה לשמש כאמצעי שיווקי של בית הספר בשוק הנפתח לתחרות.
- לצוות כותבי התוכנית בדיסציפלינת מדעי החברה אינטרס מובהק בחיזוק והרחבת מצבת הלומדים .

1.4 תחום הדעת:

התוכנית משלבת בין שני תחומי דעת מרכזיים: - היזמות ויצירתית - והתחום הניהולי עסקי. הפרקים שנכללים בתוכנית המוצעת מטרתם לאפשר מתן רקע תיאורטי עיוני ומעשי לתלמיד בתחומי היזמות והתחום הניהולי עסקי תוך מתן דגש על יזמות בפריפריה הדומה לסביבת מגוריו. מטרה חשובה לא פחות היא פיתוח לומד עצמאי וחיזוק הקשר של התלמיד עם הקהילה העסקית שבתחום מגוריו.

בתוכנית שולבו פרקים הדומים במהותם לתוכנית המקורית של יזמות וחשיבה תעשייתית ובנוסף הושם דגש על הבנת התלמיד את השינויים החלים באזורים הכפריים בכלל ובעמק חפר בפרט. לדברי יו"ר הועדה לכלכלה ותעסוקה בעמק חפר יישובי אזור עמק חפר מצויים בשלבי מעבר מקהילה שעיקר פרנסתה מבוססת על המשק החקלאי לקהילה המאופיינת במיזמים עסקיים חקלאיים ולא חקלאיים (פלי"ח). הדור הצעיר בעמק חפר נוטה להישאר במסגרת המושבית אך משליך יהבו על מערכת תעסוקתית שונה מבעבר - תעסוקה בתחום המיזמים העסקיים.

תוכנית הלימודים המוצעת תסייע לתלמיד להבין טוב יותר את התהליכים המתחוללים בקהילה ובמשפחה ותקנה לו כללים להתמודדות טובה יותר בסיטואציות עתידיות שבהן הוא יידרש למצות את כישוריו.

פירוט הנושאים הנכללים בשתי יחידות הלימוד

מס"ד	הנושא
1.	נדבך יזמות.
2.	גלובליזציה ומגמות עיקריות בהתפתחות העסקים.**
3.	הארגון והמשאב האנושי.
4.	איכות.
5.	שיווק.
6.	דיני עסקים.
7.	אסטרטגיה עסקית.
8.	ניהול פיננסי
9.	פרופיל היזם.
10.	תהליך היזמות.
11.	הסיוע לעסקים קטנים מטעם גורמי ממסד.**
12.	טכנולוגיה ותעשייה.
13.	יזמות בענף התיירות.**
14.	עבודה מלוות שיעור חוץ כיתתית.**
15.	הרצאות אורח וביקורים במיזמים ובמפעלים**
<u>היחידה השלישית פרויקט ניהול ממוחשב</u>	

הפרקים המודגשים בכוכביות (**) עוסקים באופן פרטני וייחודי ביזמות עסקית באזור הכפרי בכלל ובעמק חפר בפרט. מטרתם להעשיר את התלמיד בידע תיאורטי ויישומי מעולם התוכן הקרוב אליו. הסדר הפנימי הוא מן הכלל אל הפרט מן הפריפריה הכפרית בכלל ועד לפריפריה הכפרית בעמק חפר בפרט. גם ביתר הפרקים מושם דגש רב על עיון תיאורטי וניתוח דוגמאות מההווה העסקית בפריפריה.

1.4.1 ארגון תחום הדעת

המבנה הדידקטי של פרקי התכנית :

התכנית בנויה נדבך ע"ג נדבך. בניית התכנית נעשתה בזיקה לרעיונות החדשניים של החשיבה החינוכית. בתכנית הושם דגש על חשיבה מסתעפת ופתוחה פעילות עצמית רבה של התלמידים תוך שימת דגש רב על הלימוד העצמאי. בפני התלמיד יוצבו שאלות ודילמות שמטרתן לעודד חשיבה עצמאית ומתן פתרונות שאינם שגרתיים. תוך קיום גירוי הסקרנות האינטלקטואלית. כל פרק מפורט בהתאם לסדר ההוראה והרציונל העמד אחריו. סדר הוראת פרקי התכנית נקבע בהתאם לדרישות תחום הדעת, הענות לצרכי התלמיד וחיבור לעולם התוכן של קהל היעד. שיקול דעת נוסף קשור בביצוע עבודת החקר שהינה אחת מאבני היסוד של התוכנית החדשה. העבודה המלווה שיעור אמורה להתבצע לאורך כל הסמסטרים למעט הסמסטר האחרון. עובדה שבאה לידי ביטוי ברצף המוצג. הסדר הפנימי בכל פרק ופרק עוצב על פי העיקרון של מן הקל אל הכבד. סדר הפרקים הכולל מוצג בלוח התכנון (לוח הגאנט) המפורט להלן (בעמוד 12).. הלוח כולל את שם הפרק ומיקומו בתכנון הכולל בהתאם לפריסת התוכנית.

1.4.2 שיקולי הדעת לפריסת התכנים על פי סדר הופעתם בתכנית.

החוליות בשרשרת הלימוד

חוליה ראשונה – מבוא (14 שעות)

הכרת עולם התוכן שבו עוסקת תוכנית הלימוד לתלמיד

חוליה שנייה – הארגון והעולם העיסקי: (47 שעות)

פרקים אלו מניחים את היסודות להבנת הנושא הנלמד. יש פירוט תחום התוכן הנלמד שבו נעסוק

בהקשרים בין הרבדים השונים: הגלובליזציה, הארגון והמשאב האנושי, ושילוב נושאים מרכזיים

בתחום התיאורטי:

השיווק, האיכות, דיני עסקים.

חוליה שלישית – הניהול הפיננסי (23 שעות)

ניהול פיננסי הינו אחד מאבני היסוד עליהן מושתת העסק המודרני. בחוליה זו נעסוק בהיבטים שונים של תחום הידע.

חוליה מספר 4 – אסטרטגיה עסקית (26 שעות)

ילמדו תיאוריות שונות לפיתוח אסטרטגיה עסקית בהתאם למחזור חיי המוצר בהתחשב בסביבה

העסקית בה פועל העסק היזמי.

חוליה מספר 5 – היזם והיזמות. (26 שעות)

התלמיד ירכוש ידע שיאפשר לו להכיר ולהבין את עולמו של היזם. יבין מהי חשיבה יצירתית, ירכוש

שיטות שונות לפיתוח חשיבה זו, יכיר את תכונות היזם ואת השלבים הנחוצים על מנת להוציא רעיון

מן הכוח אל הפועל. התלמיד יבין את הגורמים הייחודיים של היזמות בפריפריה. ואילו אמצעים על

היזם לנקוט על מנת להגן על הרעיון.

חוליה 6 – המיזם התיירותי העיסקי והתעשייתי (14 שעות)

בפרקי לימוד אלו נעסוק במושגי יסוד במיזמים התיירותיים העיסקיים והתעשייתיים

חוליה 7 – עבודת החקר/גמר (20 שעות)

במהלך עבודת החקר יבחן התלמיד האם התיאוריות מיושמות בחיי היום יום. התלמיד יבחן מושגים

ותיאוריות אליהם ייחשף במהלך לימודיו ב"חיים האמיתיים" במיזם או עסק הקיים בסביבות מקום

מגוריו. (בעבודת צוות ובהוראת עמיתים).

עבודת החקר מלוות שיעור תבוצע לאורך כל השלבים

לוח גאנט לביצוע תכנית הלימודים

מס'	הנושא	שנה מחצית א'	ראשונה מחצית ב'	שנה מחצית א'	שנייה מחצית ב'	שנה מחצית א'	שלישית מחצית ב'
1.	נדבך יזמות	—					
2.	גלובליזציה ומגמות עיקריות בהתפתחות העסקים.	—					
3.	הארגון והמשאב האנושי.		—				
4.	שיווק.		—				
5.	איכות.			—			
6.	דיני עסקים.			—			
7.	אסטרטגיה.					—	
8.	ניהול פיננסי.					—	
9.	פרופיל היזם.					—	
10.	תהליך היזמות.					—	
11.	הסיוע לעסקים קטנים מטעם גורמי ממסד.					—	
12.	טכנולוגיה ותעשייה.					—	
13.	יזמות בענף התיירות.					—	
14.	עבודה מלוות שיעור - חוץ כיתתית.	—	—	—	—	—	—
15.	הרצאות אורח וביקורים במיזמים ובמפעלים	—	—	—	—	—	—
16.	פרויקט ניהול ממוחשב (פנ"מ)	—	—	—	—	—	—

1.4.3 ייחודה של התוכנית בהשוואה לתוכנית הקודמת

התכנים והמטרות של התוכנית הייחודית שעובדה בשילוב ובצירוף תכנים מרכזיים מתחום הדעת של יזמות וניהול עסקי, עומדים בהתאמה לרציונל התוכנית הקודמת. בתוכנית נעשה מאמץ להאיר את הייחודיות של ה"סביבה" של התלמידים במספר מעגלים או רמות: מרמת המאקרו לרמת המיקרו כשבכל רמה עומדות לנגד עיני הכותבים המטרות הממוקדות בצרכי התלמיד שהוא הצרכן של התוכנית והוא החוליה המרכזית:

א. ברמת המאקרו:

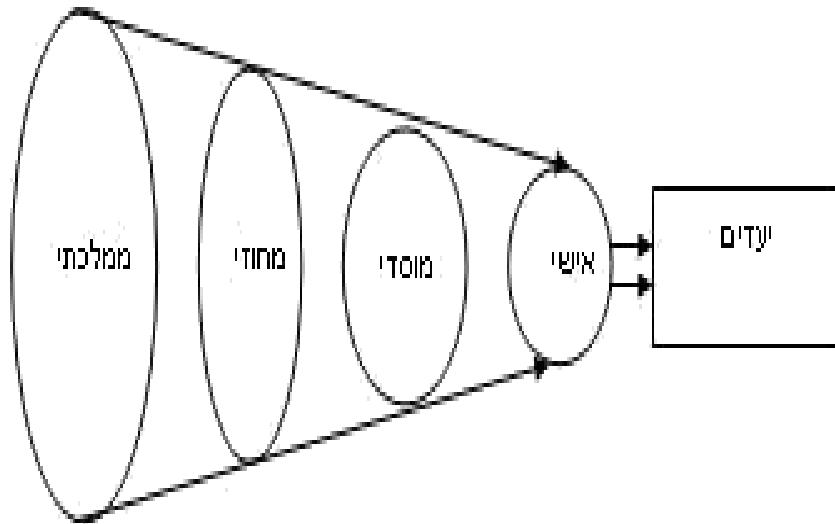
התלמיד החי בעולם משתנה העובר תהליכי תיעוש ומעבר מחברה חקלאית לחברה תעשייתית – טכנולוגית ברמה גלובאלית. בחברה הישראלית מתרחשים שינויים חברתיים, כלכליים ותרבותיים רבים והיא הופכת לחברה יותר פלורליסטית, אינדיבידואליסטית ומקוטבת. שינויים אלה הם חלק מתהליכי גלובליזציה כלל עולמיים. על רקע זה גדל הצורך של הפרט לגבש לעצמו ידע והבנה בתמורות המתחוללות בחברה. ההנחה היא שדרך הבנת התהליכים וקישורם לעולם התוכן הייחודי של התלמיד בקהילתו תוכל התוכנית לגרום לפיתוח עמדות ולטפח אפיקי התפתחות והגשמה עצמית תוך ליבון נושאים בעלי חשיבות לחברה ולתלמיד כחלק מחברה זו. בטווח הרחוק אנו מקווים שהבנת התהליכים על ידי התלמידים תתרום לא רק לפרט אלא גם לכלל.

ב. רמת ביניים:

ברמה זו נחשף התלמיד לתהליכים אלה תוך התמקדות בעולם הקרוב אליו בסביבת מגוריו בעמק חפר. אחת המטרות המרכזיות של התוכנית הייחודית היא לגרום לכך שהתלמיד יבין את התהליך כפי שמתרחש בתוך עמק חפר הנמצא בעשור האחרון בתהליך מואץ של מעבר מחברה חקלאית – כפרית לקהילה העוסקת בפיתוח יוזמות עסקיות מסוגים שונים כדי להתאים את עצמה לשינויים: יוזמות בתחומים לא חקלאיים ותיירותיים. התוכנית מכוונת לטפח גישה יזמית ועמדות חיוביות כלפי עולם היזמות המשמש כמנוף לצמיחה אישית כלכלית וחברתית. היישום של התכנים תוך מפגש קרוב עם יזמים ועם יוזמות עסקיות בתוך האזור והקהילה יתרמו לפיתוח מודעות לסביבה העסקית הקרובה של היזמים והתלמידים, ולפוטנציאל הטמון בסביבה לאפשרויות תעסוקה עתידיות לתלמיד. כל זה תוך פיתוח הערכה חיובית לתרומתם של היזמים לפיתוח הסביבה/הקהילה בה הם חיים. האמצעי המרכזי להשגת המטרות האלה הוא הפרויקט של העבודה החוץ כיתתית (עבודה מלוות שיעור) שבאמצעותה התלמיד היוצא לשטח ונחשף למגוון מיזמים ויזמים ונדרש לנסות ולקשר בין היסודות התיאורטיים שנלמדו בתחום הדעת - למציאות שבסביבת חייו העכשווית והעתידית.

ג. רמת המיקרו :

התלמיד החוקר את המיזמים בסביבת מגוריו יקבל כלים תיאורטיים ויישומיים שיקנו לו יכולת התמודדות טובה עם התהליכים שהוזכרו. אנו רואים בתוכנית זו פוטנציאל לתרומה אישית לתלמיד לטיפול נטיות המאפיינות את היזם ואת החשיבה היזמית : מיומנויות בתחום החשיבה, הביצוע ומיומנויות בין אישיות. פיתוח נטיות אלה היא מטרה מרכזית בתוכנית ודרכי הגשמתה יפורטו במטרות התוכנית ובמטרות הספציפיות בכל פרק מתוכנית הלימודים.

1.4.4 צירוף והשקה עם מקצוע הכלכלה

התוכנית תלמד בשילוב עם מקצוע הכלכלה. שני תחומי הדעת דנים בהיבטים שונים של החיים העסקיים. שני התחומים דנים הן בנושאים גלובליים הנוגעים לכלל המשק והן נושאים המכונים ע"י הכלכלנים תורת המאקרו, והן בנושאים העוסקים היחיד ולא בחברה בכללותה – תורת המיקרו. העיסוק היזמי משיק במקרים רבים לעולם התוכן של מדע הכלכלה. שני תחומי הידע נוקטים בשיטה הכמותית לשניהם מושגי יסוד משותפים כגון: צורך, קהל יעד, שוק, ביקוש, היצע ותחרות. היזם נזקק לכלים כלכליים על מנת לנתח תופעות שונות ולצורך הערכת סיכויי ההצלחה של המיזם.

טבלת הקשר בין כלכלה ויזמות

תחום התוכן היזמי	תורת הכלכלה
מה, כמה ואיך לייצר	מודל עקומת התמורה
קביעת מחיר מוצר	מודל הביקוש וההיצע תחרות חופשית מונופול קרטל.
פעילות בתנאי תחרות חופשית	מודל הביקוש וההיצע
תהליך ייצור המוצר	פונקציית הייצור: תפוקה כוללת תפוקה שולית הוצאות הייצור.
הדרישה למוצר	תופעת המחסור
השיקולים בייצור מוצר	מחיר כלכלי: הוצאות אלטרנטיביות
החלטות עסקיות לאור מצב המשק	צמיחה ונסיגה כלכלית.
התכנית הכספית	הפירמות: צורות התארגנות הבורסה וניירות הערך דו"חות חשבונאים עיקריים של הפירמה.

2. מטרות התוכנית

מטרת העל של התוכנית

- הקניית ידע תיאורטי על מורכבות המערכת העיסקית, המיזמים העסקיים וניהול עסקי באזורים הכפריים בעולם, בישראל בכלל, ובעמק חפר בפרט.

- הקניית מיומנויות חקר באמצעות ליווי מיזם עסקי בעמק חפר.

א. מטרות בתחום הידע וההבנה

* התלמידים ילמדו להכיר את העולם העיסקי המודרני, עקרונות פעולתו, מבנהו, המעגל התעשייתי, תהליך הייצור, השיווק, וניהול הפיננסי שלו.

* התלמידים יכירו ידעו ויבינו מושגי יסוד נבחרים בתחום הדעת של היזמות העיסקית כחלק מתחום הדעת של מדעי החברה ויסתייעו בהם לבירור הנושאים השונים שיילמדו.

התלמידים יבין את קשריו של האדם לסביבתו הכלכלית והחברתית.

* התלמידים יפתחו יכולת להבין ולפרש את התנהגות היזם כיצור כלכלי רציונלי ויבחנו את ההשפעות הפסיכולוגיות והסוציולוגיות על ההתנהגות הכלכלית של היזם ושל בעלי תפקידים שונים במערכת העיסקית.

* התלמידים יבינו את מורכבות מערכת הקשרים בין היזם הפרטי בפריפריה הכפרית לתהליכי שינוי כלכליים וחברתיים המתרחשים בחברה הישראלית ובעולם כולו. (תפיסה מערכתית הוליסטית).

ב. בתחום המיומנויות והכישורים

* התלמידים יפתחו יכולת יישום של העקרונות והמושגים שלמדו בתחומי התוכן המשולבים בבחינה ובהערכה של המיזמים אותם יחקרו, במסגרת העבודה מלוות השיעור ובעבודת הפני"מ שלהם (ביחידה החמישית).

* התלמידים יוכלו להכיל ולהבין בעיה עסקית - על כל היבטיה ומורכבותה.

* התלמידים יפתחו יכולת עיבוד מידע: זיהוי, מיון, השוואה, ניתוח ומציאת קשרים בין תופעות, תהליכים ומושגים אליהם נחשפו בהוראה הפרונטאלית בכיתה, ובהתנסות בלמידה החוץ כיתתית: בעבודה המלווה, בסדורים, ובהרצאות.

* התלמידים ירכשו מיומנויות של קריאת טקסט ויבחינו בין סוגי טקסטים : (מאמר, כתבה בעיתון, לוח, תרשימים וכו').

* התלמידים יפתחו חשיבה ביקורתית וייתחשו למידע מתוך שיקול דעת וביקורת ויבחינו בין עובדות להשערות ואו פרשנות והבעת דעה אישית של הכותב.

* התלמידים ירכשו מיומנויות במישור האישי על ידי חשיפה, פיתוח וטיפול מיומנויות של יזם : בתחומי החשיבה-פיתוח ראייה לטווח רחוק, ויכולת לזהות הזדמנויות, פתרון בעיות, קבלת החלטות וניתוח מצבים מורכבים מזוויות ראייה שונות.

* בתחום הבין אישי – טיפוח תכונות המאפיינות יזם : תעוזה, אחריות, בטחון עצמי וחשיבה יצירתית .

* התלמידים ירכשו מיומנויות תקשורת כמו יכולת הקשבה וזיהוי צרכים של הזולת, שכנוע, עירור עניין, ויכולת לעבוד בצוות באופן מתואם ויעיל.

* התלמידים ירכשו מיומנויות ביצוע הנחוצות לתפקוד בצוות ובעולם עיסקי וארגוני מורכב : לדוגמא יכולת להפוך רעיון מופשט לדגם קונקרטי, תכנון עמידה בלוחות זמנים, היכולת להגדיר מטרות מראש וליצור מאמץ מתוכנן להשגתן כולל מתן וקבלה של משוב על ביצוע. (בתכנון והתנסות בבניה של התוכנית העסקית).

* התלמידים יפתחו מיומנויות של לומד עצמאי בדגש על למידת חקר.

* התלמידים יפתחו יכולת ניהול עצמי הכוללת יכולת התמדה בתהליך ארוך טווח ועמידה בלוחות זמנים.

הערה : כל המטרות של העבודה מלוות השיעור אורגנו ועובדו בהתאם לכללי הכתיבה ולדרישות עבודת החקר ביחידה החמישית במדעי החברה ועומדות בהתאמה לחוזר מפמ"ר הקובע לצורך זה.

ג.מטרות בתחום הערכי- תחום העמדות

* התלמידים יפתחו עמדות חיוביות כלפי עולם היזמות ויראו בו מנוף לצמיחה אישית, חברתית וכלכלית.

* התלמידים יבינו את חשיבות היזמות לפיתוח משק מודרני. יבינו את חשיבות היזמות ותרומת התעשייה למשק הישראלי, כדגם למשק מודרני. התלמידים יכירו בתרומה הייחודית של היזמות העסקית באזורים חקלאיים, העוברים תהליכי שינוי ומעבר ממשק חקלאי למשק מעורב .

דגש מיוחד יושם על הקישור לקהילה בעמק חפר ולייחודיותה.

* התלמידים יבינו את החשיבות של תחום הדעת ותרומתו לפיתוח האישי שלהם : לקריירה העתידית שלהם, על ידי פיתוח ראייה מערכתית, חשיבה המצאתית, שאיפה למצוינות ולאכיות, והפנמת ערכים כמו החשיבות של התחדשות בלתי פוסקת בעולם העסקי ובמישור האישי.

2.1 מטרות אופרטיביות לכל פרקי התוכנית

פרק א': - נדבך יזמות **מטרות אופרטיביות:**

א הגדרת יזמות וחשיבה עסקית ותחומי עיסוקיה

- בירור עמדות התלמידים אודות יזמות ויצירתיות – באמצעות שאלון.
- התלמיד יבין מהי יזמות וחשיבה עסקית.
- התלמיד יבין מדוע נדרש שילוב בין יזמות וחשיבה עסקית בעולם העסקים המודרני.
- התלמיד יכיר את תחומי התוכן הנכללים במקצוע יזמות וחשיבה עסקית.
- התלמיד יבין את המעגל העסקי- יזמי.
- תרגול סיעור מוחות באמצעות תרגיל "חפצים משונים".
- התלמיד יבין את הצורך הנחיצות והיתרון הכלכלי של יזמות מקומית, בדגש על ישראל.

ב. הגנה על רעיונות היזם – הפטנט והקניין הרוחני

- התלמיד יכיר ויבין את הגדרת הפטנט והקניין הרוחני.
- התלמיד יכיר את תהליך רישום הפטנט.
- התלמיד יכיר את המגבלות המקדמיות לרישום פטנט.
- התלמיד יבין את היתרונות והחסרונות ברישום פטנט.

פרק ב': גלובליזציה ומגמות עיקריות בהתפתחות העסקים **מטרות אופרטיביות:**

- התלמיד יכיר המגמות בהתפתחות העסקים הקטנים בעולם.
- התלמיד יבין את הסיבות לפריחה בתחום העסקים הקטנים בעולם.
- התלמיד יכיר המגמות בהתפתחות העסקים הקטנים בישראל.
- התלמיד יבין את הסיבות לפריחה בתחום העסקים הקטנים בישראל.
- התלמיד יבין את מושג הגלובליזציה והסיבות להתפתחותה (הטכנולוגיות והפוליטיות).
- התלמיד יכיר את התפתחות החברות העסקיות הגלובליות והשפעתן הכלכלית.
- התלמיד יבין את ההשפעות הכלכליות ומגוון האפשרויות בעידן הגלובלי.
- התלמיד יכיר את טיעוני המתנגדים לגלובליזציה.

פרק ג': הארגון והמשאב האנושי **מטרות אופרטיביות**

- התלמיד יבין את מהות הארגון.
- התלמיד יכיר סוגים שונים של מבנים ארגוניים.
- התלמיד יכיר גישות ותיאוריות שונות להנעת עובדים. (גישת הניהול המדעי,
- התלמיד יבין מהי תרבות ארגונית בהדגש לתרבות השוררת בארגונים יזמיים..
- התלמיד יכיר גישות ומדדים שונים לבחינת ההצלחה הארגונית.

פרק ד' - שיווק **מטרות אופרטיביות**

- התלמיד יבין את הגדרת ומטרת השיווק
- התלמיד יבין ויישם את הגישות השונות לניהול השיווק (התפישות השיווקיות).
- התלמיד יבין ויישם את המשתנים השונים הכלולים בתמהיל השיווק.
- התלמידים יכירו את הפעילויות הכלולות בביצוע פילוח שוק

בהתאם סקרי שוק, ראיונות, סקר טלפוני תוך ביצוע תרגול מעשי בנושאים אלו

- התלמידים יבינו ויידעו ליישם את נושא הפרסום ויחסי הציבור
- התלמידים יבינו ויישמו את מהות צינורות ואפיקי השיווק.

פרק ה' - איכות **מטרות אופרטיביות:**

- התלמיד יבין את החיוניות בקיום מערכת אבטחת איכות / ניהול איכות במפעל המודרני.
- התלמיד יכיר את ההתפתחות ההיסטורית של הגישות השונות לניהול האיכות, ויבין את השינויים ומדוע בוצעו שינויים בתפיסת האיכות לאורך השנים.
- התלמידים יכירו את מדדי האיכות של מוצר תעשייתי.
- התלמידים יכירו את מכון התקנים הישראלי ומשמעות עבודתו.
- התלמידים יבינו את הגישה לניהול איכות T.Q.M ויוכלו ליישם את עקרונותיה המרכזיים – עקרונות דמינג.
- התלמיד יבין כיצד לבצע תכנון עבודה (לוח גנט ותרשים פרט).
- התלמידים יבינו את גישת האיכות I.S.O9000, ועקרונותיה המרכזיים.
- התלמידים יבינו וידעו ליישם את מודל עצם הדג המסייע לתכנון ולפתרון דילמות בתחום האיכות.

פרק ו' – דיני עסקים **מטרות אופרטיביות:**

- התלמיד יכיר ויבין את סוגי ההתאגדויות האפשריים בניהול עסק.
- התלמיד יכיר ויבין את סוגי ניירות הערך השונים שהמפעל מנפיק: – מניות, אגרות חוב.
- התלמיד יכיר את מהות הבורסה לניירות ערך ואת שיטת המסחר בה.

פרק ז' – ניהול פיננסי **מטרות אופרטיביות:**

- התלמיד יבין ויישם את הדו"חות הכספיים השונים שעל המפעל לפרסם: מאזן, דו"ח רווח והפסד, תקציב ותשקיף.
- התלמיד יכיר ויישם שיטות שונות להמחרת המוצר.
- התלמיד יכיר ויישם שיטות שונות לתמחור המוצר.
- התלמיד יבין ויישם תכנון עלויות צפויות בתחומים שונים במפעל.
- התלמיד יכיר את האפשרויות השונות להשקעה במכשירים פיננסיים.
- התלמיד יכיר ויבין את מהות המלאי וחשיבותו בקביעת התוצאות העסקיות בדו"חות הכספיים.
- התלמיד יכיר את סוגי היחסים הפיננסיים ויבין כיצד מסיקים מסקנות באמצעות ניתוח יחסים אלו.
- התלמיד יכיר ויבין את משמעות ניתוח נזילות העסק לאיתנות הכלכלית וליישומן לאור ניתוח מצבה של הפירמה.

פרק ח' – אסטרטגיה **מטרות אופרטיביות:**

- התלמיד יבין מהי אסטרטגיה עסקית.
- התלמיד יכיר ויבין את האפשרויות השונות ומודלים לקבלת החלטות אסטרטגיות.
- התלמיד יכיר וידע לנתח את הסביבה העסקית בה פועלת הפירמה
- התלמיד יכיר וידע לנתח את – האסטרטגיה של המתחרים.
- התלמיד יכיר ויבין את מודל חמשת הכוחות של פורטר.

- התלמיד יכיר וידע לנתח את הפרופיל האסטרטגי של היחידה העסקית
- התלמיד יבין וידע ליישם ניתוח פנימי של הפירמה באמצעות מודל SWOT.
- התלמיד יכיר ויבין סוגי אסטרטגיות בסביבות שונות ובענפים שונים. (בסביבה של ענפים מפוצלים, בסביבת ענפים עולים ובסביבת ענפים דועכים.)

פרק ט' : פרופיל היזם.

מטרות אופרטיביות:

- התלמיד יבין מיהו יזם ומהן התכונות הנדרשות להצלחתו?
- התלמיד יכיר ויבין את הדילמה האם יזמים נוצרים או נולדים? (סביבה או תורשה).
- התלמיד יכיר את ההבדלים בין יזם מוסדי ויזם עצמאי.
- התלמיד יכיר את השונה והדומה בעבודת היזם והמנהל.
- התלמיד יבין את המאפיינים העיקריים של היזם באזור הפריפריאלי.
- התלמיד יבין את המאפיינים המרכזיים של יזמות נשים.
- התלמיד יכיר את דו"ח קדמון – ההיתר ליזמות בתחום הכפרי – התחומים המרכזיים של דו"ח זה.

פרק י: תהליך היזמות

מטרות אופרטיביות:

- התלמיד יכיר את עולם היזמות העסקית וייחשף למספר הגדרות.
- התלמיד יזהה את השלבים בפיתוח רעיון ומוצר חדש, בתהליך היזמי.
- התלמיד יבחין בכלים העיקריים, ובתכונות המיקום, הדרושים לעידוד יזמות מקומית.
- התלמיד יתוודע לגורמים המעודדים והמעכבים יזמות באזורים פריפריאליים וכפריים.
- התלמיד יבין את מהות התכנית העסקית ויכיר את סעיפיה.

פרק י"א - הסיוע לעסקים קטנים מטעם גורמי ממסד

מטרות אופרטיביות:

- התלמיד יכיר את מטרות הקרן לסיוע לעסקים קטנים.
- התלמיד יכיר את תנאי הסף לקבלת תמיכה מהקרן.
- התלמיד יכיר את תפקידי המדען הראשי.
- התלמיד יכיר את מרכזי טיפוח היזמות - מהותם ותפקידם.

פרק י"ב - טכנולוגיה ותעשייה

מטרות אופרטיביות:

- התלמיד יהיה מסוגל לפתח ולהציג תכנית עסקית למוצר.
- התלמיד יכיר בתכנון של התכנית העסקית ככלי עסקי וככלי חשיבה.
- התלמיד יבין את הגדרת תהליך הייצור וחשיבותו במעגל התעשייתי.
- התלמיד יכיר את מודל תשומה תפוקה.
- התלמיד יבין את מהותו של פס הייצור וההקשר של תכנון הפס לסוג המוצר וישיגיל לתכנון פס ייצור למוצרים שונים.
- התלמיד יכיר שילוב טכנולוגיה (רובוטיקה) בפס הייצור.
- התלמיד יכיר את שילוב המחשב במפעל המודרני.
- התלמיד יכיר את תפקידו של מהנדס הייצור וכלי התכנון שברשותו.

פרק י"ג – יזמות בענף התיירות. **המטרות האופרטיביות**

- התלמיד יכיר הדרישות הסטטוטוריות להקמת מיזם תיירותי באזור הכפרי.
- התלמיד יכיר את מערכת התמך לתיירות הכפרית.
- התלמיד יכיר את תפוקותיה של יחידה לאירוח כפרי .
- התלמיד יבין את היתרונות היחסיים של האירוח הכפרי בעמק חפר לעומת האזורים העירוניים.

פרק י"ד - עבודה מלוות שיעור חוץ כיתתית **מטרות העל של עבודת החקר :**

- תלמידי מגמת יזמות וכלכלה יבצעו עבודת חקר במהלך שנות הלימודים (עד סיום המחצית הלפני אחרונה ללימודיהם).
- במקביל ללימודיהם במישור התיאורטי, ילוו התלמידים עסק או מיזם באזור מגוריהם בעמק חפר ויבחנו את יישום הנושאים התיאורטיים בעולם המעשה. העבודה תיעשה בצוות ותלווה על ידי המורה המנחה בהנחיה אישית וקבוצתית בכיתה ובאמצעות האינטרנט. (בפורום סגור באתר בית הספר).
- מטרתה המרכזית של עבודה זו לשלב את הידע הנרכש בכיתה עם עולם המעשה בתוך קהילת העסקים בתוך קהילת בית הספר. כל פרק תיאורטי שילמד בכתה ייושם באופן מיידי בעבודת החקר. התלמידים ידרשו לבחון כיצד הידע מיושם הנושא הנלמד, במיזם אותו הם חוקרים. היישום ייערך תוך שיתוף פעולה הדוק עם המורה המנחה, היזמים והעובדים במיזם ותוך עבודה בצוות של העמיתים.
- העבודה נועדה לאפשר לתלמיד לבטא את ידיעותיו והבנתו בנושאים אותם למד במסגרת מדעי החברה. לטפח את ההבנה, חיפוש מידע, את הנגישות אליו את יישומו ואת הכללתו תוך העדפה על פני צבירת ידע ושינונו.
- לפתח מיומנויות של למידה עצמית, פיתוח כלים של חשיבה עצמית יצירתית תוך שילוב עם ההוראה הפרונטאלית בשיעורים המוקדשים להנחיה אישית וקבוצתית.
- לפתח יכולת להבנת תופעות חברתיות באופן עצמאי תוך פיתוח אמצעי בקרה עצמית בהסתמך על הגדרות הקיימות בספרות המקצועית.
- העבודה נועדה להעשיר את התלמיד בתחום השימוש בתיאוריות ובמחקרים מתחום הידע.
- התלמיד יבין כיצד להשתמש במספר מקורות בספרות המקצועית כביסוס לעבודתו האישית .
- לפתח יכולת להשוות בין עמדות שונות, תוך שימוש במאגרי מידע ממוחשבים וביבליוגרפיה מגוונת.
- לחזק את הקשר של קהילה ובית ספר (בהתאם לעקרונות שח"ק).
- לחשוף את התלמיד למגוון אמצעי ההוראה /למידה ולהתנסות בדרכי הערכה חילופיות.
- העשרת ידע העולם של התלמיד על ידי קירובו והפגשתו עם שלל המיזמים והגוונים השונים בפעילות העסקית בעמק חפר.

3. פריסת התוכנית

התכנית תלמד בהיקף של שלוש יחידות לימוד (מתוך חמש יחידות במדעי החברה).
התכנית המוצעת הנה בת 2 יחידות לימוד – 180 ש"ש ותילמד במהלך שלוש /שתי שנות לימוד. התוכנית תלמד בשילוב עם מקצוע הכלכלה בהיקף 2 יחידות לימוד נוספות.
היחידה החמישית תתבצע על פי כללי הפנ"מ – פרויקט ניהול משק מודרני. יחידה הנלמדת במסגרת מדעי החברה.

פריסת לימוד יחידות הלימוד בהתאם לתרשים לוח הגנט שבסעיף 1.4.2 :

פרקים א, ב, – בשנת הלימוד הראשונה. - מחצית א'
פרקים ג, ד, - בשנת הלימוד הראשונה - מחצית ב'.
פרקים ד, ה, ו, - בשנת הלימוד השנייה מחצית ראשונה.
פרקים – ו, ז, ח- בשנת הלימוד השנייה מחצית שנייה.
פרקים ט, י, י"א - בשנת הלימוד השלישית מחצית ראשונה.
פרקים י"ב י"ג - בשנת הלימוד השלישית מחצית שנייה.

פרק י"ד ייפרס לאורך שתי שנות הלימוד הראשונות

עבודת חקר מלוות שיעור – בשנת הלימודים הראשונה והשנייה .
פרק ט"ו הרצאות וסיורים –
הרצאות וסיורים יתקיימו לאורך כל שלוש שנות הלימוד.

יחידת הלימוד החמישית : –

פרויקט ניהול ממוחשב – פנ"מ

התוכנית תלמד כאמור במהלך שלוש שנות לימוד.

שנה ראשונה כתה י' – 2 שעות שבועיות.
שנה שנייה כתה י"א – 2 שעות שבועיות.
שנה שלישית כתה י"ב – 2 שעות שבועיות.

הערה :ניתן ללמד התוכנית גם בשנים י"א י"ב. 3 ש"ש כל שנה.

בכל אופציה העבודה במסגרת היחידה החמישית (2 יחידות לימוד בכלכלה + 2 יחידות לימוד ביזמות וניהול עיסקי בעמק חפר + 1 פנ"מ) תבוצע במהלך שנת הלימודים בכתה י"ב. לצורך ההנחיה האישית יוקצו 4 שעות לימוד שבועיות.

היקפי הלימוד המוצע:

התוכנית תכלול חמש יחידות לימוד במסגרת מדעי החברה :
שתי יחידות לימוד – ניהול ויזמות עסקית המקרה של עמק חפר.
שתי יחידות לימוד - בכלכלה.
יחידה לימוד אחת – פנ"מ.
התוכנית תלמד במקביל למקצוע הכלכלה.

4. פרקי התוכנית

מס"ד	הנושא	מס שעות	מושגים עיקריים	ביבליוגרפיה
1.	נדבך יזמות א. הגדרת יזמות ותחומי עיסוקיה ב. הגנה על רעיונות- הפטנט והקניין הרוחני ג. מעגל הייצור העיסקי ד. הנחיצות והיתרון הכלכלי של היזמות המקומית (בדגש על ישראל)	8 2 2 2 2	יזמות, חשיבה יצירתית, סיעור מוחות, תהליך העיבוד, תעשייה, סוגי תעשייה, עבודת צוות. מודל ששת הכובעים של דה בונו. פטנט, רשם הפטנטים. קניין רוחני מעגל הייצור העיסקי	גרשון אקשטיין יזמים עסק יוזם ומו"ל הכוון שירותים כלכליים בע"מ ת"א פרק ט' (עמודים 184, 191 – 200), שלמה גלברזון ניהול התפעול ושיפור הביצועים צ'ריקובר ת"א 2000. מבוא, פרק 7. שלמה גלברזון ניהול התפעול והייצור צ'ריקובר ת"א 1980 פרק 7 סטיבן נחמיאס, תכנון הייצור והתפעול האוני' הפתוחה ת"א 2004 כרך א' פרק 1: 1.1, 1.9 בן ציון נוה ניהול תעשיות עתירות ידע רמות אוני' ת"א 1995 פרקים 1 ו 2. עורך שמוליק וייס המערכת התעשייתית העמותה לקשרי התעשייה עם הקהילה 1997 פרק א'
2	גלובליזציה ומגמות עיקריות בהתפתחות עסקים המגמות בעולם המגמות בישראל הגלובליזציה	6 2 1 3	גלובליזציה מרחב כפרי מאפייני הסביבה בפריפריה חברות עיסקיות גלובליות	משה יוסטלמן התחדשות וצמיחה בסביבת העסקים העסקית מדיניות ציבורית בארץ ובעולם , מכון ירושלים לחקר ישראל ירושלים 1994. שער ראשון: פרק 2 עמודים 45-73. פרק 4 עמודים 85 – 100 שער שני פרקים 5, 6, 7. ציונה ארצי, תהליך יזמות בקיבוץ חקר אירוע יד טבנקין 1990 סטנלי מורן, הקיבוץ בחברת השוק יד טבנקין 1997 פרק 8 מנחם רוזנר שלמה גץ, הקיבוץ בעידן של שינויים הוצאת הקיבוץ המאוחד 1996 חלק צב' פרקים 3 ו 4. פרופ' יאיר זימון נורית הירש מבוא לכלכלה רונאל ירושלים 2002

מס"ד	הנושא	מס שעות	מושגים עיקריים	ביבליוגרפיה
3	הארגון והמשאב האנושי מהו ארגון מבנים ארגוניים מהי הצלחה ארגונית תרבות ארגונית גישות להנעת עובדים הארגון וסביבתו	15 2 3 2 2 4 2	משאבי אנוש, תקשורת, תשתיות, מבנה ארגוני, חלוקת תפקידים בארגון, בעלי תפקידים בארגון, הנדסת אנוש תרבות ארגונית, הצלחה ארגונית, סוגי מבנים ארגוניים, סביבת הארגון טיילוריות, סולם הצרכים של מסלאו. מחזור החיים של הארגון הארגון הבירוקרטי תורת המערכות	יצחק סמואל ארגונים אוניברסיטת חיפה וזמורה ביתן תל אביב 1996 פרקים: 1 עמ' 19-21, 2 עמ' 40-47, 4 עמ' 78-83, 9 עמ' 195-202, 11 עמ' 240-254, ראובן גרונאו אסטרטגיה לצמיחה כלכלית בישראל המכון הישראלי לדמוקרטיה, נדפס בארט פלוס ירושלים 2002 פרק רביעי עמודים 101 – 118. אלפרד פ. סלון, JR שנות הצמיחה של ג'נרל מוטורס ג' ינאי טאב בלהה מנהיים הגורם האנושי בעבודה דביר ת"א תשמ"ז עמודים 13 - 42, 274 – 340, פרופ' גיימס וו. ווקר תכנון משאבי אנוש עתרת הרצליה 1985 פרק י עורך שמוליק וייס המערכת התעשייתית העמותה לקשרי התעשייה עם הקהילה 1997 פרק ד' חיים גזיאל יסודות בניהול ציבורי הוצאת דקל
4	השיווק הגדרת ומטרות גישות לניהול השיווק תמהיל השיווק פילוח וסקר השוק פרסום מערך השיווק	22 1 4 6 5 4 2	מערך השיווק, תמהיל השיווק, פילוח שוק, מחקר שוק, מיצוב, חלון הזדמנויות, מחזור חיי מוצר, צינורות שיווק, פרסום.	פיליפ קוטלר, יעקב הרניק ניהול השיווק האוניברסיטה הפתוחה ת"א 2000 פרקים: 1,5,10,15. הורניק וליברמן ניהול הפרסום האוניברסיטה הפתוחה ת"א יחידה 1 - 1.1, 1.3, 1.5. יחידה 2 - 2.1 יחידה 4 - 4.3, 4.4, 4.5 יחידה 5 - 5.1 יחידה 6 - 6.2 ספרים אלו הם בגדר ביבליוגרפיה חובה! גרשון אקשטיין יוזמים עסק יוזם ומו"ל הכוון שירותים כלכליים בע"מ ת"א פרק ו' עמודים 107 – 117. רות מרסה פותחים עסק יוצאים לעצמאות מדריך ליזם המתאים עמיחי ת"א 1999 פרק 4 עמודים 65 – 82 תומס אוליבר קוקה קולה הסיפור האמיתי צ'ריקובר 2003 כרך ב פרק 21 עמודים 359 - 390. פרופ' פיליפ קוטלר, פרופ' גארי ארמסטרונג עקרונות השיווק המכון לפריון העבודה והייצור ת"א 1994 פרק 1 עמודים 3 - 24 פרק 2 עמודים 59 – 73. בן ציון נוה ניהול תעשיות עתירות ידע בישראל רמות אוניברסיטת תל אביב פרק 9 ד"ר יוסי פוגל עקרונות השיווק אורט ישראל 2003 עורך שמוליק וייס המערכת התעשייתית העמותה לקשרי התעשייה עם הקהילה 1997 פרק ו'

מס"ד	הנושא	מס שעות	מושגים עיקריים	חשיבה יזמית
5	איכות החיוניות בקיום מערכת אבטחת/ניהול איכות ההתפתחות ההיסטורית מדדי האיכות, מכון התקנים, T.Q.M. לוח גנט תרשים פרט. מודלים : עצם דג I.S.O 9000	10 1 1 1 3 1 2	איכות התאמה, איכות נתפסת ניהול איכות, T.Q.M., I.S.O.9000, בקרת איכות, שיפור איכות, תו תקן, עקרונות דמינג, חוגי איכות, מכון התקנים הישראלי, מימדי האיכות.	שלמה גלברזון ניהול התפעול ושיפור הביצועים צ'ריקובר ת"א 2000 פרק 10. הספר הנ"ל חובה ! אביבה בשן הבטחת איכות ובקרת איכות סטטיסטית לוגיק בע"מ כפר סבא 1997 פרקים 1, 14, פרק 9 ג'ק וולץ' ג'ק, הדברים החשובים באמת מטר ת"א 2002 חלק 4 פרק 21 עמ' 255 - 267. גוזף ר. יבלונסקי יישום ניהול איכות כוללת אור עם 1997 פרקים 1, 2, 8.
6	דיני עסקים סוגי ההתאגדויות סוגי ניירות הערך הבורסה והמסחר בה	6 2 2 2	בעלות יחיד, שותפות, חברה בע"מ חברת מניות, אגרת חוב, מניות, אופציות.	סמדר רז, רות רובין בגרות בכלכלה אנקורי ת"א 2002 עמ' 170 - 177
7	הניהול הפיננסי הדו"חות הכספיים שיטות ההמחרה שיטות התמחור תכנון עלויות השקעה במכשירים פיננסיים מהות המלאי בדו"חות סוגי היחסים הפיננסיים נזילות ריבית, היוון, ערך נוכחי וערך עתידי אינפלציה והשפעותיה	23 4 2 2 2 4 2 2 2 2 2 1	מאזן, דו"ח רווח והפסד, תמחיר, המחרה, הוצאות קבועות, הוצאות משתנות, נקודת איזון, תשקיף, דיבידנד, עלות (קוסט) פלוס, אסטרטגיית גריפה, אסטרטגיית חדירה, מחירי היצף, מחיר למפיץ, מחיר לצרכן, ערך נוכחי, ערך עתידי ריבית, אנפלציה. הבורסה, קרנות נאמנות, שווקים פיננסיים, מדדי מניות.	נילי מארק אמירה עופר מבוא לכלכלה מאקרו כלכלה עמיחי ת"א עמ' 33 – 39 גרשון אקשטיין יוזמים עסק יוזם ומו"ל הכוון שירותים כלכליים בע"מ ת"א פרק י' עמ' 129 - 138 רות מרסה פותרים עסק יוצאים לעצמאות מדריך לזם המתאים עמיחי ת"א 1999 פרק 5 עמ' 87 - 99. פרופ' דוב יזרעאלי שיווק הלכה למעשה צריקובר ת"א 1998 פרק 6 עורך שמוליק וייס המערכת התעשייתית העמותה לקשרי התעשייה עם הקהילה 1997 פרק ט' סמדר רז רות רובין בגרות בכלכלה אנקורי ת"א 2002 פרק שלישי חלק ג'. נחמיאס אריה, ניהול פיננסי של גופים עסקיים , הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, תל אביב 1993, יחידות 10 - 11

מס"ד	הנושא	מס שעות	מושגים עיקריים	ביבליוגרפיה
8	אסטרטגיה מיה אסטרטגיה מודל פורטר הפרופיל האסטרטגי של היחידה העסקית מודל SWOT הסביבה העסקית סביבות ענפיות ניתוח מצב הפירמה מודיעין עיסקי	20 2 3 3 2 3 3 2 2	חלופות אסטרטגיות, משתנה על, משתנה, מחסומי כניסה, מחסומי יציאה, כוח המיקוח, בידול, התמקדות, מנהיגות בעלויות הכוללות, מיצוב אסטרטגי, צעדי מתקפה, יכולת מגננה מחסומי ניידות, טיפולוגיה, מודל SWOT, נקודות חוזק, נקודות חולשה, אסטרטגיות מכוונות, אסטרטגיות לא מכוונות.	פרופ' מייקל א. פורטר אסטרטגיה תחרותית עתרת הוצאה לאור הרצליה 1991 עלי שגב פול גריי אסטרטגיה ליחידה עסקית האוניברסיטה הפתוחה תל אביב 1995
9	פרופיל היזם היזם ותכונותיו היזם סביבה או תורשה יזם מוסדי ויזם עצמאי היזם והמנהל היזם בפריפריה יזמות נשים הגורמים המעודדים והמגבילים יזמות בפריפריה דו"ח קדמון	10 3 1 1 2 1 2	יזם עצמאי, יזם מוסדי, מנהל, ממציא, יוזמה, חשיבה מערכתית, תכונות, כישורים, מוטיבציה והנעה, פתרון בעיות, מקוריות, חוסר וודאות, גומחות שוק. מבנה ארגוני ריכוזי. דו"ח קדמון.	גרשון אקשטיין יוזמים עסק יוזם ומו"ל הכוון שירותים כלכליים בע"מ ת"א פרק ה' עמודים – 78-99 פרק א' 21-38 פרק ד' עמודים 67-78 פרק ב' עמודים 38-9 ג'ק וולץ' ג'ק, הדברים החשובים באמת מטר ת"א 2002 חלק 2 פרק 8 עמוד 91-103. ווילסון האפל כל מה שלא למדו אותך בבית הספר ליזמים, הספריה הבינלאומית לאנשי עסקים ר"ג 1994 פרק 4 עמודים 13-17 פרק 40 עמודים 137-139. ניל שרמן פלה קידר תיעוש במושב בתוך פרסומים בבעיות פיתוח אזורי רחובות 1977 פרקים 5,6,7

מס"ד	הנושא	מס שעות	מושגים עיקריים	ביבליוגרפיה
10	תהליך הייזום תהליך הייזום צרכים ומניעים מאפייני יזמות מקומית ניתוח ויישום תהליך הפיתוח התוכנית העסקית	8 2 2 2 2	תכנון, יזם, קבלת החלטות, רעיונות, אילוצים, משקיעים, פיתוח, המצאה, דגם, פרוייקט, יזמות מקומית, יתרון כלכלי, אב טיפוס, תכנית עסקית.	אליהו מ. גולדרט ו ג'ף קוקס המטרה דניאלה דיור הפקות בע"מ הרצליה 1992. מגמות עיור בישוב הקיבוצי יד טבנקין 1989 פרק ג' עמ' 14-24 חשיבה יזמית משרד החינוך ומכון ברנקו וייס 1999 פרק 1 פרק 2 ופרק 6 עורך שמוליק וייס המערכת התעשייתית העמותה לקשרי התעשייה עם הקהילה 1997 פרק א' חשיבה יזמית משרד החינוך ומכון ברנקו וייס 1999 פרק 5
11	הסיוע לעסקים קטנים מטעם גורמי הממסד. הקרן לעסקים קטנים המדען הראשי חממות טכנולוגיות מרכז טיפוח יזמות סיור לחממה טכנולוגית	5 2 3	חממות טכנולוגיות, המדען הראשי, מפעל מאושר, הקרן לעסקים קטנים, מרכזי טיפוח יזמות (מט"י).	גרשון אקשטיין יזמים עסק יוזם ומו"ל הכוון שירותים כלכליים בע"מ ת"א. פרק ט"ו עמ' 301-316
12	טכנולוגיה ותעשייה מודל תשומה תפוקה פס הייצור ושילוב הרובוט שילוב המחשב תיב"מ סרט זמנים מודרניים המבנה הפיסי של המפעל	9 1 3 1 1 2 1	פס ייצור, ייצור המוני, ייצור סדרתי, ייצור פרויקטנטי. מפעל תהליכי, מפעל הרכבה. פריון הייצור. תפ"י (תכנון ופיקוח על הייצור). נורמות פרמיות, רובוטיקה, ייעול הייצור, צוואר בקבוק, תיב"מ (תכנון וייצור בפיקוח מחשב), תכנית ייצור.	עורך שמוליק וייס המערכת התעשייתית העמותה לקשרי התעשייה עם הקהילה 1997 פרק ה'

מס"ד	הנושא	מס שעות	מושגים עיקריים	ביבליוגרפיה
13	יזמות בענף התיירות ייחודיות האירוח הכפרי ההשפעות הסביבתיות (כולל תמ"א) מושגי יסוד בתיירות: נופש פעיל, תפוסה, תכנון תיירותי,	5 1 2 2	תפוסה, דרישות סטטוריות, תפיסת ימים, סוגי אתרי תיירות, נופש פעיל, מוזיאונים, עסקי אירוח ולינה, תכנון תיירותי, תכנית מתאר ארצי, - תמ"א.	ד"ר עליזה פליישר ד"ר יואל מנספלד, יחסי גומלין בין עיר לכפר בפיתוח התיירות המרכז לפיתוח והתיישבות של הסוכנות היהודית ומשרד התיירות רחובות 1997 פרקים 1 ו 2 ד"ר עליזה פליישר הנופשים באירוח הכפרי סקר מאפיינים ועמדות המרכז לפיתוח והתיישבות של הסוכנות היהודית ומשרד התיירות רחובות 1997 פרק ראשון עמ' 7-13 דורך ושפירא כלכלה וניהול משק – תיירות כפרית בתוך תיירות כפרית קובץ מאמרים אוני בר אילן 1994
14	עבודת החקר מלוות שיעור	20		
15	הרצאות אורח וביקורים במיזמים ומפעלים	15		

6. עבודת החקר

דף הנחיות לכתיבת עבודה ביזמות ניהול ויזמות עסקית – האירוע של

עמק חפר

ריכוז מטרות, נהלים ודרכי הערכה.

א. מטרות העבודה

1. מטרת העבודה היא לבטא את ידיעותיו והבנתו של התלמיד בנושאים אותם למד במסגרת לימודיו במדעי החברה במקצוע היזמות .
 1. ההתנסות בכתיבת עבודה נועדה לטפח את ההבנה, את חיפוש הידע, את הנגישות אליו, את יישומו ואת הכללתו תוך העדפה על פני צבירת ידע ושינונו.
 2. ההתנסות בכתיבת עבודה מלווה בהקניית מיומנויות של למידה עצמית, פיתוח כלים של חשיבה, זאת בשילוב עם תהליכי ההוראה ובאופן ייחודי בשיעורים המוקדשים לכך.
 3. כתיבת העבודה נועדה לפתח למידה של מושגים ותיאוריות בתחום הידע הנלמד בכיתה בשילוב עם ידע שנרכש בהתנסות חוויתית במיזם בסביבת המגורים של התלמיד. התלמיד צריך לפתח יכולת לנתח תופעות חברתיות, זאת במסגרת אסטרטגיות של למידה עצמית וקבוצתית.
 5. התלמידים ילמדו שיטות מחקר תוך ביצוע המחקר בפועל בשלבים מבוקרים כמו: בחירת שאלת מחקר, ניסוחה ותיחומה. בחירת קריטריונים לבחינת המיזם העיסקי הנחקר והגדרתם (תצפית מונחית או ראיון מובנה), איסוף נתונים, עיבודם, ניתוח הממצאים והסברתם, הסקת מסקנות ושאלת השאלה הבאה.
 6. התלמידים ילמדו להסתייע במחשב ככלי אינטגרלי בתחום המחקר במדעי החברה, לכתוב כתיבה יעילה, לנתח טקסטים, לחפש חומרים במאגרי מידע רלוונטיים - תקליטורים ו/או אינטרנט, וליצור קשר עם חברים או מורים מרחוק באמצעות הדואר האלקטרוני.
 7. התלמידים ילמדו ככל שניתן להציג את עבודתם בשלביה השונים בעזרת מצגת ממוחשבת ובכך לתמצת את הרעיונות מחד ולקבל היזון חוזר על כל אחד משלבי העבודה "בזמן אמת". התלמיד יעשה שימוש מושכל בכלים הממוחשבים שלהלן בשלבים ובהקשרים שונים של כתיבת העבודה ,
1. מעבד תמלילים - WORD
 2. גיליון אלקטרוני - EXCEL
 3. מצגת ממוחשבת - POWER POINT
- אינטרנט
מאגרי מידע - תקליטור חינוכי ואחרים.

שיטת המחקר: מחקר איכותני – ראיונות ותצפיות

עבודת המחקר המלווה שיעור תיעשה בצוות (3-4 תלמידים בכל צוות).

1. על כתיבת עבודה במדעי החברה לעמוד במאפייני שיטת החקירה במדע-החברה.
2. המחקר האיכותני מסתייע בנתונים הנאספים באמצעות רישומים, הקלטות ותמונות, תצפיות, ראיונות, ניתוח מסמכים וכן רשמי החוקר אותם אסף, חווה ותיעד.

ה. מבנה העבודה

1. עמוד שער

בדף השער יש לכלול את המידע הבא: שם העבודה, תחום העבודה, תאריך, שם הכותב, שם בית הספר, שם המנחה. שם המיזם העיסוקי שבו נערכת ההתנסות.

2. תוכן עניינים

פירוט ראשי הפרקים לפי סדר הופעתם בעבודה ומספרי עמודים.

3. הקדמה אישית

תיכתב בנימה אישית ותבהיר מדוע נבחר הנושא ומה העניין האישי בו, שיקולים ומגבלות במהלך כתיבת העבודה, הבעת תודה לאנשים וגורמים שסייעו וכדומה.

4. מבוא לעבודה

המבוא פותח את העבודה כולה, גם את החלק התיאורטי וגם את מחקר השדה. מטרת המבוא היא להציג בפני הקורא את עיקרי העבודה. לכן המבוא כולל את תיאור והצגת המיזם ואת שאלת המחקר. מבוא נכתב בדרך כלל בלשון עתיד (העבודה תעסוק ב...) או בלשון הווה.

5. חלק תיאורטי

רצוי שהרקע התיאורטי יהיה בנוי כמעין משפך כלומר, בתחילה יובאו מושגים בסיסיים ותיאוריות ולאחר מכן עיבוד החומר התיאורטי יעשה תוך שימוש בלא פחות משלושה פריטים ביבליוגרפיים, החלק התיאורטי צריך להיות מדעי ומעודכן. (הביבליוגרפיה צריכה להיות לפחות משנת 1980 ואילך. רצוי להשתמש בספרים וכתבי עת אקדמיים כמו "מגמות". אפשר ורצוי לשלב גם חומרים מהעיתונות המקצועית מאתרי אינטרנט וממאגרי מידע. יש לעבד את החומר ולא להעתיקו.

כדי שאכן תהיה זו עבודה מעובדת ולא מועתקת. חומך מצוטט יובא במירכאות. מידת האפשר רצוי להציג נתונים סטטיסטיים על הבעיה הנחקרת. רצוי להשתמש בשנתון הסטטיסטי האקטואלי ביותר. את הנתונים הסטטיסטיים יש להסביר בהתייחס לבעיה הנחקרת. אין להביא נתונים סטטיסטיים ללא הסבר.

6. כלי המחקר:

הצגת הכלי באמצעותו נעשה איסוף הנתונים ראיון, תצפית וכו'. טופס ריק של כלי המחקר חייב להיות מצורף לעבודה בנספחים. בעת הצגת כלי המחקר יש להציג את הנימוק לבחירה בשיטת המחקר. על התלמידים לנסח שאלות מחקר ולקבוע קריטריונים באמצעותם הם יבדקו את השאלות. בראיון יש לחבר שאלות מראש על פי התכנים והתיאוריות שיבדקו. לתצפית יוגדרו קריטריונים או נושאים לצפייה מראש.

7. תיעוד ההתנסות:

התיעוד ייעשה בשני מישורים:

דיווח אישי התלמידים צריכים לתעד ביומן את הביקורים שלהם במיזם העיסקי. כל תלמיד יכתוב בנפרד בדו"ח אישי את התרשמויותיו ואת התשובות שהוא חושב שמצא לשאלות המחקר דיווח קבוצתי של כל הצוות שייעשה לאחר דיון וחשיבה צוותית.

8. דיון ומסקנות

בחלק זה על התלמידים לדון בממצאי מחקר השדה. רצוי להתחיל את הדיון בהעלאת שאלת המחקר ולחזור בקיצור על הממצאים העיקריים שעלו.

9. סיכום העבודה

הסיכום יהיה קצר וממצה וייתחס לשאלות שהוצגו במבוא. התלמידים יכולים גם לסכם בסיכום אישי וקבוצתי את ההתנסות.

10. ביבליוגרפיה

הרשימה הביבליוגרפית תיכתב עפ"י סדר א"ב, שם משפחה, מחבר.

רישום ספרים:

שם הסופר (שם משפחה, שם פרטי), (שנה), שם הספר, שם ההוצאה, מקום ההוצאה, מספרי העמודים או הפרקים בהם נעזר התלמיד.

כתבי עת:

שם הכותב (שם משפחה, שם פרטי), (שנת הפרסום), שם המאמר, בתוך: שם כתב העת, הכרך, מספר העמוד.

שם הכותב (שם משפחה, שם פרטי), "שם המאמר", בתוך: שם העיתון, יום ההופעה, מספר העמוד.

מקורות אינטרנט:

כאשר ישנה התייחסות למקורות אינטרנט יירשם שם האתר, והכתובת.

11. נספחים

בנספחים חובה להציג טופס ריק של כלי המחקר (שאלון, תצפית וכדומה).

- ניתן להציג לוחות, מאמרים, תמונות, תרשימים, שלא היה להם מקום בגוף העבודה.

אתרים לכתיבת עבודה

<http://www.education.gov.il/avodot-gemer>

<http://www.aviv.k12.il/center.html>

<http://www.raayonot.co.il>

<http://www.spl.co.il/-davidi/index.html>

<http://www.rpi.edu/web/writingcenter>

כמו כן מומלץ להשתמש באתר או"ת, אתר משרד החינוך, בקטגוריה "חינוך" באתר וואלה, מנוע חיפוש בעברית, המכיל חומך רב ומגוון בנושאי עבודות עיוניות.

מקורות ביבליוגרפיים לעבודה

לרשות התלמידים רשימה ביבליוגרפית עשירה להרחבה וביצוע החלק התיאורטי של העבודה. (תסופק על ידי המורים המנחים). כמוכן עומדת לרשותם הנחייה של הספרניות בספריה האזורית של עמק חפר הממוקמת בבית הספר קריית החינוך על שם ד. בן גוריון בעמק חפר.

מחווין להערכת עבודת החקר		
מבנה העבודה	משקל	קריטריונים מפורטים
מבוא	10	הצגת תחום המחקר, השאלה העיקרית שהמחקר מיועד לתת לה מענה, וכיצד תיחקר השאלה.
רקע תיאורטי	30	סקירה תיאורטית השימוש בשני מקורות ספרותיים לפחות (לא כולל ספרי לימוד) ייעשה באופן מושכל תוך הצגת מסקנה הנובעת מהמקורות, ולפי כללי ציטוט מקובלים, על פי המפורסם בהנחיות לכתיבת העבודה.
שיטת המחקר:	15	תצפית או ראיונות או שילוב שתי השיטות.
כלי המחקר		כלי המחקר ייבנה על-פי המיזם הייחודי ועל פי בחירת חברי הצוות ובאישור המנחה. יש להסביר מדוע נבחר כלי מחקר זה, איך נבנה ומה ואילו נתונים מבקשים לאסוף באמצעותו..
מהלך המחקר		מהלך המחקר הוא אופן הביצוע הלכה למעשה: היכן נעשה המחקר, מתי, כמה זמן זה לקח וכמה פעמים, לבד או בקבוצה, מה הוסבר לנבדקים, כיצד נשמרו פרטיותם וזכותם להפסקת השתתפות. מתבסס על יומן התצפיות האישי והקבוצתי.
ממצאים	15	הממצאים יוצגו בסדר הגיוני: למשל, ממצאים תיאוריים הנוגעים לכל נושא, מושג או תיאוריה הממצאים מתבססים על יומן התצפיות האישי והקבוצתי. יש לצטט מהיומן ולהציג תמיכה מהטקסטים לגבי דרך הסקת המסקנות מן הנתונים.
דיון	10	בדיון יידונו הממצאים המרכזיים תוך קישורם לשאלת המחקר.
סיכום העבודה	10	הצגה תמציתית של: השאלה הנחקרת, הבסיס התיאורטי (ללא הפניה לספרות), שיטת המחקר בקצרה, הממצאים העיקריים וקישורם לרקע התיאורטי, מסקנות והשלכות. אפשר לשלב גם רפלקציה אישית.
מקורות	5	ברשימת המקורות יש להקפיד על: א. הלימה בין הרשימה לבין העבודה (כל מקור בעבודה מופיע ברשימה ולהפך); ב. רישום עקיב של המקורות ברשימת מקורות לפי השיטה הנבחרת; חייבים להיות לפחות שלושה פריטים במקורות לעבודה.
צורת העבודה	5	על העבודה להיות מסודרת ואסתטית. עליה לכלול דף שער, תוכן עניינים ומספרי עמודים. העבודה חייבת להיות מודפסת (למעט החלק התיעודי).
סה"כ	100	

הערות:

דף הקריטריונים עובד על פי הדף המחייב את כותבי היחידה החמישית במדעי החברה והותאם לדרישות העבודה בניהול ויזמות עסקית וניהולית בעמק חפר. חלוקת הנקודות הותאמה למטרות העבודה מלוות השיעור. אם וכאשר תאושר התוכנית תישקל אפשרות לבנות מחווין עם התלמידים ולקבוע ביחד רמות ביצוע והערכה חילופית.

שלבים בתהליך עבודת החקר:

שלב	מטרות ההוראה	סוג הפעילויות המומלץ	הקצאת זמן משוערת לשלב זה	שימוש במיומנויות מיחשוב ותיקשוב
א. בחירת נושא ותיחומו.	* מיקוד נושא ראוי ומתאים למחקר. * למידה של מושגים בסיסיים הכרחיים להבנת המחקר * הקניית אסטרטגיות לפיתוח היכולת לנסח, למקד ולתחום נושא. * חלוקה לצוותים ופיתוח מיומנויות עבודה בצוות. (מיומנויות חברתיות של עבודת צוות).	* הסבר תיאורטי בהוראה פרונטאלית. * טכניקת סיעור מוחות. * את התוצר יש להציג למורה לקבלת הערות. * את ההצעה לשלוח לפורום קבוצת דיון שיפתח ברשת לצורך הערות ומשוב מחברים ומהמנחה. * הצעה אישית מתוקנת תוגש למנחה בדואר אלקטרוני ו/או בהדפסה.	* שתי שעות הוראה (45 דקות כל אחת). - הנחיה אישית בקבוצות העמיתים. * הפעילות בבית בזמן חופשי הקצאת זמן של כשבוע עד השיעור הבא להגשת המטלה ברשת.	* ניתן להשתמש באינטרנט לחיפוש נושאים. * שימוש בקבוצות דיון ברשת, התייחסות בפורומים לגבי בחירת הנושא, תיחומו ומיקודו. * שימוש בדואר אלקטרוני. * שימוש במעבד תמלילים word

שלב ב. הגשת דף הצעת עבודה.	מטרות ההוראה	סוג הפעילויות המומלץ	הקצאת זמן משוערת לשלב זה	שימוש במיומנויות מיחשוב ותיקשוב
ב. הגשת דף הצעת עבודה. *פיתוח מיומנויות קוגניטיביות של שאילת שאלות רלבנטיות בנושא הנבחר. * פיתוח הערכה ביקורתית של הנושא הנחקר . *קביעת קריטריונים להערכת המיזם העיסקי. *יכולת מתן משוב בונה והוגן לחברי הצוותים הנוספים בכיתה. (חשיבה ביקורתית). פיתוח יכולת לרפלקציה אישית וקבוצתית.	*הסבר תיאורטי בהוראה פרונטאלית *חלוקה לקבוצות של 3-4 לעבודה על ההצעות הקבוצתיות *עבודה אישית בבית. כולל רפלקציה אישית על התהליך.	*שתי שעות הוראה (90 דקות). כ – 30 דקות הסבר והדגמה של טופס הצעת המחקר, 20 דקות עבודה 40 דקות להצגת התוצרים. * לכתובת ההצעה הראשונית בפורום הקצאה של שבוע עד לשיעור הבא.	*שימוש בקבוצת הדיון בפורום . (אינטרנט). *שימוש בדואר אלקטרוני בשעת הצורך להתייעצויות עם חברים ו/או המנחה. *שימוש ב word- . שימוש בקבוצת הדיון ברשת, לשם קבלת משוב מהחברים והמנחה. *שליחת דוא"ל למנחה ובו רפלקציה אישית על התהליך.	

שלבם בתהליך עבודת החקר	מטרות ההוראה	סוג הפעילויות המומלץ	הקצאת זמן משוערת לשלב זה	שימוש במיומנויות מיחשוב ותיקשוב
ג. בניית החלק התיאורטי * בניית ראשי פרקים ליצירת המבנה הרעיוני של העבודה. * דרכים לחיפוש מידע: ספריות, תקליטורים, רשת האינטרנט.	* ללמוד כיצד לעבד חומר תיאורטי לפרקי העבודה השונים. * פיתוח לומד עצמאי השולט בסביבת העבודה הטכנולוגית המסוגל לחפש מקורות מידע לעבודה במאגרי מידע, ברשת ובספריות. ** המשך פיתוח וטיפוח יכולת דיאלוג ושיתוף עמיתים.	* הסבר תיאורטי של הנושא בכיתה. חיפוש מקורות ברשת על פי כללים מקובלים: מנועי חיפוש, מילות מפתח ושאלות. המסמך המסכם ישלח למנחה בדואר אלקטרוני.	הסבר פרונטלי תיאורטי מלווה בשקף או בדף מודפס. * הפעילות מלווה בחוברת הסברים מתומצתת לאינטרנט. ניתן להפנות גם לסעיף הרלבנטי באתרים לכתיבת עבודה (היחידה החמישית במדעי החברה) לתרגול וחיפוש מקורות בבית.	* כניסה לאתר היחידה החמישית. התמצאות בעבודה בתוך אתר קיים (אינטרנט). * מיומנויות word הערות והערות שוליים. * המשך שימוש בפורום וקבוצות דיון. * שימוש במקורות מתוקשבים; האינטרנט כמאגר מידע. הכרת הרשת, מנועי חיפוש, והחלפת מידע ומשוב בפורומים וקבוצות דיון.

שלבם בתהליך עבודת החקר	מטרות ההוראה	סוג הפעילויות המומלץ	הקצאת זמן משוערת לשלב	שימוש במיומנויות מיחשוב ותיקשוב
ד. מהלך המחקר # איסוף המידע: 1. באיזה אופן יבוצע המחקר 2. 3. בניית קריטריונים לתצפית על המיזם בהתאם למושגי היסוד התיאורטיים הנלמדים. 4. איסוף נתונים	*הכרת כלי המחקר המקובלים לאיסוף נתונים המדעי החברה: ראיונות ותצפיות (בלבד). * פיתוח ובניית כלי המחקר לעבודת החקר האישית. *יכולת העברת משוב לעמיתים המתלבטים בהתאמת כלי המחקר לעבודת החקר שלהם.	*הסבר תיאורטי : *בכיתה. חלוקה לקבוצות. פעילות בקבוצות דיון . זיהוי המושגים הרלבנטיים על ידי חברי הקבוצה. (פעילות להבניית מושגים תיאורטיים מתחום הידע הנלמד בכיתה. * בבית, העלאת טיוטה של המחקר האישי ושימוש בכל המושגים ויישומם בעבודת החקר האישית. העברת הטיוטה לקבוצת הדיון ברשת לקבלת משוב עמיתים ומנחה. * שיעור בכיתה (על	להסבר על תהליך המחקר יוקדשו שתי שעות הוראה פרונטאלית. שלב איסוף הנתונים ילווה בהנחיה אישית צמודה לכל קבוצה ולשלב זה יוקצו שעות הנחיה אישית בקבוצות. *התלמיד מתבקש לשלוח הצעת טיוטה של כלי המחקר לקבוצת הדיון בפורום לשם קבלת משוב מהמנחה ומעמיתים.	טכניקות לעיבוד חומר שנאסף בתצפיות ושאלונים. מטלה: הצגת הממצאים ברשת לשם משוב מעמיתים.

		כלי המחקר *בבית הכנת כלי המחקר בנוסח סופי, :: השאלות שיישאלו בראיון ו/או בנית קריטריונים לתצפית המונחית. *כתיבת החלק המחקרי עד שלב עיבוד הנתונים. * הנחייה אישית כמענה לבעיות ושאלות העולות בתהליך. פיתוח ידע והבנה בארגון ובעיבוד מידע פיתוח יכולת לעבד נתונים העולים מראיונות, תצפיות או ניתוח תוכן של חומר.		באמצעות ראיונות עם בעלי תפקידים במיזם הנחקר. 4. עיבוד הנתונים שנאספו בעבודת החקר (תצפיות וראיונות
--	--	---	--	--

שלבם בתהליך עבודת החקר	מטרות ההוראה	סוג הפעילויות המומלץ	הקצאת זמן משוערת לשלב זה	שימוש במיומנויות מיחשוב ותיקשוב
ה. הסיכום, דיון ומסקנות.	* פיתוח היכולת להסיק מסקנות והצעות לשיפור המיזם אותו חקרו (חשיבה ביקורתית ורפלקציה). <u>* פיתוח יכולת שילוב בין תיאוריות שנלמדו בכיתה, הרחבת נושא התוכן בסקירת ספרות רלבנטית.</u> * פיתוח יכולת לאינטגרציה בין התיאוריות, (בתחום הידע) שאלות המחקר, והממצאים.	* הנחיה לגבי מבנה הדיון, תוך קישור הממצאים לחלק התיאורטי. * הצגת הממצאים של כל קבוצת עמיתים בכיתה.	שעה אחת של הוראה פרונטלית להסבר הטכניקה. חמש שעות הוראה להצגת הממצאים והמסקנות של כל קבוצה בנפרד. (כשלוש קבוצות בכל שיעור).	* שימוש ב-'word' שימוש בתוכנת 'p.p' להצגת תהליך המחקר במצגת אישית * יישום יסודות המצגת p.p ארגון המסר והצגתו. * תרשים זרימה של העבודה. (שימוש ביישומי word)
ו. ביבליוגרפיה וכללי כתיבה		* שימוש בכללים המוגדרים באתר היחידה החמישית.		יישומי WORD

הערכת העבודה

מחווין לעבודת החקר – עבודה מלוות שיעור

למידה חוץ כיתתית

המחווין הוא כלי רב כוח להוראה ולהערכה והוא מסייע להגדיר איכויות ומשפר את היכולת של התלמידים. המחווין הופך את התלמידים לשופטים של איכות עבודתם ושל עבודת עמיתיהם. ההתנסות החוזרת במשוב עמיתים ובמשוב עצמי מגבירה את חוש האחריות של התלמיד ומפחיתה את הזמן שהמורה מקדיש כדי להעריך את עבודות התלמידים. המחווין מספק לתלמידים משוב עם מידע על נקודות חוזק בעבודתם ועל תחומים הדורשים שיפור. המשוב הרב כיווני מאפשר ליחד ולקבוצה לשפר את התוצר ולהגיש עבודה טובה יותר.

המחווין מגדיר מימדים להערכה וקריטריונים ברורים להערכה. ניתן לחלק את רמת הביצוע לשלוש רמות: רמה גבוהה, רמה בינונית, ורמה נמוכה.

הפעילות בשיעורים מושתתת על דגם הוראה משולב, הכולל פעילות בכיתה, פעילות בקבוצות דיון ברשת והגשת מטלה קבוצתית. לשם ההערכה בנינו מחווין באמצעותו יוכלו התלמידים למדוד את התהליך ואת התוצר בנפרד.

הערכת העבודה תיעשה באמצעות הערכה חילופית בשילוב הערכה מסורתית. העמיתים יעריכו את התהליך והתוצר של קבוצתם והמנחה יעריך את הערכותיו במקביל. הציון הסופי ייקבע על פי הממוצע בין שתי ההערכות.

הערכת התוצר

<u>מימדים</u>	<u>קריטריונים</u>	<u>רמה גבוהה</u>	<u>רמה בינונית</u>	<u>רמה נמוכה</u>	<u>משקל בנקודות בציון הסופי</u>
<u>הערכת התוצר</u>	התמודדות הצוות עם התכנים	התבצע סיעור מוחין הועלו מספר רעיונות ובוצע תהליך בחירת נושא בשלבים שונים של העבודה	התבצע סיעור מוחין והועלו רעיונות רק בתחילת התהליך	לא התבצע תהליך סיעור מוחין ולא הועלו מגוון רעיונות לאורך התהליך	10 נקודות
	איכות התכנים המוצגים	מתגלה בקיאות והעמקה בתוכן נעשה שימוש נכון במושגים ובמקורות מידע	העמקה חלקית שימוש חלקי במושגים ובמונחים מקורות מידע לא מגוונים	תכנים רדודים אין שימוש במושגים ובמונחים מקורות מידע מצומצמים ו/או שאינם מתאימים	30 נקודות 4 8 8 6 4
	שימוש באמצעי למידה מגוונים	נעשה שימוש בשלושה אמצעי למידה: מחשב, excel, אינטרנט, word	נעשה שימוש בשני יישומי מחשב	נעשה שימוש ביישום מחשב אחד	10 נקודות
	צורת ההגשה	הגשה אסתטית דף שער תוכן עניינים הגהה נשמר רצף לוגי	הגשה לא אסתטית יש דף שער תוכן עניינים הגהה ורצף לוגי נשמר	הגשה לא אסתטית אין דף שער אין תוכן עניינים אין הגהה לא נשמר רצף לוגי	10 נקודות 2 3 2 3

הערכת התהליך (40 נקודות)

<u>מימדים</u>	<u>קריטריונים</u>	<u>רמה גבוהה</u>	<u>רמה בינונית</u>	<u>רמה נמוכה</u>	<u>משקל בנקודות בסופי</u>
<u>הערכת התהליך</u>	התארגנות וחלוקת תפקידים	התארגנות טובה מההתחלה, חלוקת התפקידים וארגון העבודה נשמרו לאורך כל העבודה	התארגנות טובה בהתחלה בהמשך חלה התפוררות בצוות	לאורך כל התהליך התארגנות מועטה	8 נקודות
	שיתוף פעולה	לאורך כל התהליך התקיים קשר רציף והדדי בין כל חברי הצוות	בחלק מהתהליך התקיים קשר בין חברי הצוות	לא היה שיתוף פעולה בין חברי הצוות	8 נקודות
	יחסים בינאישיים	האווירה בקבוצה הייתה טובה, קיימת פתיחות ועידוד הדדי של רוב המשתתפים נרקמו יחסים טובים בצוות	האווירה טובה, חלק מהמשתתפים עודדו ותמכו לאורך כל התהליך	אין אוירה טובה בקבוצה, אין עידוד ותמיכה	8 נקודות
	חלוקת זמן ועמידה בלוחות זמנים	חלוקת זמן הגיונית על ידי הצוות לאורך כל תהליך ועמידה בלוחות זמנים	נעשתה חלוקת זמנים הגיונית, אך לא הייתה עמידה בלוחות זמנים	לא נעשתה חלוקת זמנים ולא הייתה עמידה בלוחות זמנים	8 נקודות
	אחריות ותרומה אישית של כל משתתף	ניתן להצביע על תרומה של כל אחד ממשתתפי הצוות	רק חלק מהמשתתפים לקחו אחריות ותרמו באופן משמעותי לתהליך הלמידה	מספר מועט של משתתפים לקחו אחריות לאורך התהליך	8 נקודות

7. דרכי ההערכה הסופיות ל 2 – יחידות לימוד

הציון (הבית ספרי) יקבע בהתאם לקריטריונים הבאים:

- א. ציון שנה א' (שנת הלימודים ל הראשונה) 40%
 - ב. ציון שנת הלימודים השנייה 40%.
 - ג. ציון מבחן המתכונת 20%.
- הערה:** באם המקצוע ילמד במהלך שלוש שנות לימוד יחושב הציון הבית ספרי בהתאמה.

הציון הסופי במקצוע בבחינת הבגרות יקבע בהתאם לקריטריונים הבאים:

- א. הציון הבית ספרי – 40%
- ב. ציון בחינת הבגרות – 40%.
- ג. ציון עבודת החקר 20%.

8. העבודה ביחידה החמישית

ביצוע פנ"מ (פרויקט התנסות בניהול מתקדם) – היחידה החמישית המוכרת כיום במדעי החברה. העבודה מסכמת את פרקי הלימוד בכלכלה וביזמות.

לוחות זמנים לביצוע העבודה:

העבודה תבוצע במהלך שנת הלימודים_ בכיתה י"ב
במהלך המחצית הראשונה של שנת הלימודים – ינוהל משחק העסקים בצוותי העבודה.
עבודת החקר האישית בתחום העסקי (במסגרת הפנ"מ) תבוצע החל מחודש נובמבר.

1. פירוט פרקי התוכנית

פרק א': - נדבך יזמות

משך הפרק – 8 שיעורים.

א הגדרת יזמות וחשיבה עסקית ותחומי עיסוקיה (6 שיעורים)

- ❖ בירור עמדות התלמידים אודות יזמות ויצירתיות – באמצעות שאלון (1 שיעור) ..
- ❖ מהי יזמות וחשיבה עסקית מודל ששת הכובעים של דה בוו (1 שיעור).
- ❖ מעגל הייצור העסקי (1 שיעור)
- ❖ תרגול סיעור מוחות באמצעות תרגיל "חפצים משונים" . 2 שיעורים).
- ❖ הנחיצות והיתרון הכלכלי של היזמות המקומית (בדגש על ישראל) (1 שיעור).

ב. הגנה על רעיונות היזם – הפטנט והקניין הרוחני (2 שיעורים)

- הגדרת הפטנט.
- תהליך רישום הפטנט.
- המגבלות המקדמיות לרישום פטנט.
- היתרונות והחסרונות ברישום פטנט.

מושגים מרכזיים

יזמות, חשיבה יצירתית, סיעור מוחות, תהליך העיבוד, תעשייה, סוגי תעשייה, עבודת צוות, מודל ששת הכובעים של דה בוו.
פטנט, רשם הפטנטים, קניין רוחני, מעגל הייצור העסקי.

פרק ב' – גלובליזציה ומגמות עיקריות בהתפתחות עסקים

6 שיעורים

מטרות מרכזיות

- התלמיד יכיר המגמות בהתפתחות העסקים הקטנים בעולם.
- התלמיד יבין את הסיבות לפריחה בתחום העסקים הקטנים בעולם.
- התלמיד יכיר המגמות בהתפתחות העסקים הקטנים בישראל.
- התלמיד יבין את הסיבות לפריחה בתחום העסקים הקטנים בישראל.
- התלמיד יבין את מושג הגלובליזציה והסיבות להתפתחותה (הטכנולוגיות והפוליטיות)
- התלמיד יבין את ההשפעות הכלכליות ומגוון האפשרויות בעידן הגלובלי.
- התלמיד יכיר את טיעוני המתנגדים לגלובליזציה.

שאלות בהן דן הפרק:

- מהם מגמות ההתפתחות של עסקים קטנים בעולם (1. שיעורים).
- מהן הסיבות למגמת ההתפתחות של העסקים הקטנים בעולם ובישראל (1. שיעורים).
- מהם מגמות ההתפתחות של עסקים קטנים בישראל (1. שיעורים).
- מהי הגלובליזציה, הסיבות להתפתחותה והשפעתה על הכלכלה במדינות השונות (2 שיעור).
- חברות עסקים גלובליות מהותן והשפעתן על הכלכלה העולמית 1 שיעור.

מושגים מרכזיים:

- מסגרות תמך מוסדיות.
- גלובליזציה
- חברות עסקים גלובליות.

יישום:

- ביצוע עבודת חקר כל תלמיד ביישובו כמה ואילו עסקים קיימים.

פרק ג': הארגון והמשאב האנושי

משך הפרק 15 שיעורים

מטרות מרכזיות

- התלמיד יכיר ויבין את התופעה הארגונית ומהם ארגונים
- התלמיד יכיר ויבין את הסוגים השונים של המבנה הארגוני.
- התלמיד יכיר מהם המדדים להצלחה ארגונית.
- התלמיד יבין סוגים שונים של תרבות ארגונית.
- התלמיד יבין גישות שונות להנעת עובדים.
- התלמיד יכיר את הגורמים הסובבים את הארגון ויחסי הגומלין עם גורמים אלו.
- התלמיד יכיר את המשמעות והחשיבות של שמירת איכות הסביבה ע"י הארגון.

שאלות בהן דן הפרק:

- מהי התופעה הארגונית ומהו ארגון (2 שיעורים).
- מבנה ארגוני (2 שיעורים):
 - ← מהם מרכיבי המבנה הארגוני?
 - ← מהם הגורמים המשפיעים על המבנה הארגוני של העסק?
 - ← הסוגים השונים של מבנים ארגוניים.
 - ← ארגון פורמאלי ובלתי פורמאלי.
- מהם המדדים לבחינת ההצלחה ארגונית? (2 שיעורים).
- התרבות הארגונית – (3 שיעורים)
 - ← מאפייניה תוצריה ומרכיביה.
 - ← הדינמיקה של התרבות הארגונית.
 - ← הטמעת מאפייני התרבות בארגון.
 - ← תרומת התרבות לארגון.
- התלמיד יכיר ויבין תיאוריות הנעה בארגון – הניהול המדעי, גישת יחסי אנוש (סולם הצרכים של מסלאו, טיילוריזם הרצברג. 4 שיעורים).
- הארגון והסביבה - (2 שיעורים)
 - ← הגדרת הסביבה הארגונית.
 - ← התמודדות ויחסי גומלין עם הסביבה.
 - ← חשיבות איכות הסביבה למיזם העסקי.

רעיונות מרכזיים:

- התלמיד יתאר את התשתית הטכנולוגית האנושית והארגונית של מפעל תעשייתי.
- התלמיד יזהה, ידגים וינתח את המבנה הארגוני העקרוני של עסק/מפעל תעשייתי, ואת הפעילויות המתבצעות באגפי המפעל השונים בהלימה למבנה.
- התלמיד יכיר את מאפייני המפעל התעשייתי. עבודת הצוות, התרבות הארגונית.
- התלמיד יבין את יחסי הגומלין: העסק - וסביבתו האקולוגית.

מושגים

חומרי גלם אנרגיה, שירותים מוניציפלים, משאבי אנוש, תקשורת, תשתיות, מבנה ארגוני, חלוקת תפקידים בארגון, בעלי תפקידים בארגון, הנדסת אנוש, תרשים פרט, לוח גאנט, מחזור מפגעי רעש, זיהום הסביבה, מפגעי קרינה. טיילוריזם נורמות פרמיות עבודה מאורגנת, חוזה אישי.

יישום

- מיפוי מבנה ארגוני של מפעל לעומת בית ספר – עבודה בקבוצות, סיכום במליאה.
- סימולציה בשיקולים להקמת מפעל באזורים גיאוגרפים שונים. – ניתוח והסקת מסקנות כיתתית. אירוע "ביס לכל כיס".
- פרזנטציה קבוצתית: הקמת עסק באמצעות מודלים: תרשים פרט ולוח גאנט.
- עבודה עצמית של התלמיד על סמך מקורות ביבליוגרפיים – המפעל ואיכות הסביבה בישראל.
- התלמיד יכיר את דפוסי העבודה הפנים ארגוניים וחשיבות עבודת הצוות

פרק ד' - שיווק

(22 שעות הוראה)

מטרות אופרטיביות :

1. התלמיד יבין את הגדרת ומטרת השיווק (1 שיעור).
2. התלמיד יבין ויישם את הגישות השונות לניהול השיווק (4 שיעורים).
3. התלמיד יבין ויישם את המשתנים השונים הכלולים בתמהיל השיווק (6 שיעורים).
4. התלמידים יכירו את הפעילויות הכלולות בביצוע פילוח שוק בהתאם סקרי שוק, ראיונות, סקר טלפוני תוך ביצוע תרגול מעשי בנושאים אלו (5 שיעורים).
5. התלמידים יבינו ויידעו ליישם את נושא הפרסום. ויחסי הציבור (4 שיעורים).
6. התלמידים יבינו ויישמו את מהות צינורות ואפיקי השיווק (2 שיעורים).

מושגים עיקריים :

מערך השיווק, תמהיל השיווק, פילוח שוק, מחקר שוק, מיצוב, חלון הזדמנויות, מחזור חיי מוצר, צינורות שיווק, פרסום.

הגדרת השיווק

הכרת הגדרת השיווק והבנת המושגים הקשורים להגדרה זו.

- הגדרת המושג שיווק
- בירור המושג יתרון תחרותי.
- בירור ההבדל בין שיווק ומכירות.

מטרות השיווק

- הגדרת מטרות השיווק.
- מיצוב המוצר.

הגישות השונות בשיווק

- העברת הדגש מהייצור לשיווק
 - ❖ גישת הייצור
 - ❖ גישת המוצר
 - ❖ גישת המכירות
 - ❖ הגישה השיווקית.
 - ❖ הגישה השיווקית חברתית.

תמהיל השיווק:

- ❖ הבנת והכרת המושגים השונים והשפעת השינויים בהרכב המשתנים על הביקוש בשוק
- **מוצר:** מגוון מוצרים, איכות, עיצוב תכונות, שם מותג, אריזה שירותים, אחריות, החזרות, מחזור חיי המוצר.
- **מחיר:** מחיר מחירון, הנחות, הוזלות, תקופת תשלום, תנאי אשראי.
- **מאמץ קידום מכירות:** קידום מכירות, פרסום. יחסי ציבור.
- **מקום:** הפצה, מיקום אתרי מכירה, מלאי, שינוע, צינורות שיווק.

סקר שוק

הכרת הידע התיאורטי

- (א) הגדרת הבעיה.
- (ב) ניסוח השאלות.
- (ג) השיטות השונות לעריכת סקר השוק.
- (ד) עיבוד הנתונים וניתוחם.
- (ה) ריכוז הממצאים והצגתם.
- (ו) מסקנות והמלצות.

ביצוע סקר שוק מדגמי

הכנה הפצה וניתוח סקר שוק מדגמי. (מדגם לא מייצג).

פרסום:

- בירור הצורך בפרסום
- הכרת הגישות השונות לפנייה הפרסומית:
 - הגישה החד צדדית.
 - הגישה הדו צדדית.
 - הגישה המשווה.
 - הפנייה לרגש.
- הכרת ערוצי הפרסום השונים יתרונותיהם.
- תכנון מסע פרסום.
- ניתוח פרסומת קיימת.
- תכנון וביצוע פרסומת.

ניתוח אירועים בתחום השיווק

- ניתוח אירועים מעיתונים ומספרים בתחום השיווק.
- עבודת חקר בקבוצה.

פרק ה' - איכות

10 שיעורים

מטרות אופרטיביות :

1. התלמיד יבין את החיוניות בקיום מערכת אבטחת איכות / ניהול איכות במפעל המודרני. (1 שיעור).
2. התלמיד יכיר את ההתפתחות ההיסטורית של הגישות השונות לניהול האיכות, ויבין את השינויים ומדוע בוצעו שינויים בתפיסת האיכות לאורך השנים (1 שיעור).
3. התלמידים יכירו את מדדי האיכות של מוצר תעשייתי (1 שיעור)
4. התלמידים יכירו את מכון התקנים הישראלי ומשמעות עבודתו (1 שיעור).
5. התלמידים יבינו את הגישה לניהול איכות T.Q.M ויוכלו ליישם את עקרונותיה המרכזיים – עקרונות דמינג (3 שיעורים).
6. התלמיד יבין כיצד לבצע תכנון עבודה (לוח גנט ותרשים פרט) (1 שיעור).
7. התלמידים יבינו את גישת האיכות I.S.O9000, ועקרונותיה המרכזיים (1 שיעור).
8. התלמידים יבינו וידעו ליישם את מודל עצם הדג המסייע לתכנון ולפתרון דילמות בתחום האיכות: (1 שיעור)

מושגים מרכזיים

איכות התאמה, איכות נתפסת ניהול איכות, I.S.O.9000, T.Q.M., בקרת איכות, שיפור איכות, תו תקן, עקרונות דמינג, חוגי איכות, מכון התקנים הישראלי, מימדי האיכות. מודל עצם דג, לוח גנט, תרשים פרט.

מימדי האיכות :

- התלמיד יתייחס למימדים שונים של איכות - מדדים סובייקטיביים בלבד.
- קיום דיון במדדי איכות של בגד אופנתי.
- הבנת המושגים איכות התאמה ואיכות נתפסת, השונה והדומה.
- הסברת התופעה מדוע על המפעל התעשייתי להקפיד על שני מדדים אלו..

ההתפתחות ההיסטורית בתפיסת האיכות :

- הצרכן כבקר האיכות.
- בקורת איכות בסוף התהליך.
- בקרת איכות בתהליך.
- תכנון לאיכות.
- הגישות השולטות בתפיסה הקיימת – גישות ניהול האיכות T.Q.M ו- I.S.O. 9000

מודל ה- T.Q.M.:

מרכיבי הגישה :

- מחויבות ההנהלה לאיכות.
- הגדרת מיהו לקוח והתמקדות בצרכיו.
- תהליך מתמשך של שיפור.
- מעורבות עובדים.
- עבודת צוות.
- עקרונות דמינג הסבר ותרגול.

הבנת ותרגול המודלים :

- מודל גופר.
- מודל SWOT.
- מודל עצם דג

ניתוח בעיות בתחום האיכות

פרק ו' – דיני עסקים

6 שיעורים

מטרות מרכזיות

- התלמיד יכיר ויבין את סוגי ההתאגדויות האפשריים בניהול עסק (2 שיעורים).
- התלמיד יכיר ויבין את סוגי ניירות הערך השונים שהמפעל מנפיק: – מניות, אגרות חוב (2 שיעורים).
- התלמיד יכיר את מבנה הסחר בבורסה 2 שיעורים

מושגים מרכזיים

שותפות, חברה בע"מ, ישות משפטית, חברת מניות. הבורסה לניירות ערך והסחר בה

יישום

הרצאה פרונטאלית של איש מקצוע.

פרק ז' – הניהול הפיננסי של המפעל

23 שיעורים

מטרות אופרטיביות:

- התלמיד יבין ויישם את הדו"חות הכספיים השונים שעל המפעל לפרסם : מאזן, דו"ח רווח והפסד, תקציב ותשקיף. (4 שיעורים).
- התלמיד יכיר ויישם שיטות שונות להמחרת המוצר. (2 שיעורים).
- התלמיד יכיר ויישם שיטות שונות לתמחור המוצר. (2 שיעורים).
- התלמיד יבין ויישם תכנון עלויות צפויות בתחומים שונים במפעל (2 שיעור).
- התלמיד יכיר את האפשרויות השונות להשקעה במכשירים פיננסיים (4 שיעורים).
- התלמיד יכיר ויבין את מהות המלאי וחשיבותו בקביעת התוצאות העסקיות בדו"חות הכספיים (2 שיעורים).
- התלמיד יכיר את סוגי היחסים הפיננסיים ויבין כיצד מסיקים מסקנות באמצעות ניתוח יחסים אלו (2 שיעורים).
- התלמיד יכיר ויבין את משמעות ניתוח נזילות העסק לאיתנותו הכלכלית (1 שיעור).
- התלמיד יבין וידע ליישם את המושגים הכלכליים הבאים : ריבית היוון ערך נוכחי וערך עתידי (3 שיעורים).
- התלמיד יבין את משמעות האינפלציה והשפעותיה על המיזם העסקי (1 שיעור).

מושגים מרכזיים: מאזן, דו"ח רווח והפסד, תמחיר, המחרה, הוצאות קבועות, הוצאות משתנות, נקודת איזון, תשקיף, דיבידנד, קוסט פלוס, אסטרטגיית גריפה, אסטרטגיית חדירה, מחירי היצף, מחיר למפיץ, מחיר לצרכן בורסה, קרנות נאמנות, אופציות, אפשרויות השקעה במט"ח אפשרויות השקעה בשווקים פיננסיים שונים, יחסים פיננסיים, נזילות, ריבית, היוון, ערך נוכחי, ערך עתידי, אינפלציה.

אופן הלימוד

לימוד פרונטלי.

עבודה בקבוצות בנית דו"חות כספיים וניתוחם.

פרק ח' – אסטרטגיה

(20 שיעורים)

- התלמיד יבין מהי אסטרטגיה עסקית (2 שיעור).
- התלמיד יכיר ויבין את מודל חמשת הכוחות של פורטר (3 שיעורים).
- התלמיד יכיר וידע לנתח את הפרופיל האסטרטגי של היחידה העסקית (3 שיעורים).
- התלמיד יבין וידע ליישם ניתוח פנימי של הפירמה באמצעות מודל SWOT (2 שיעור).
- התלמיד יכיר וידע לנתח את הסביבה העסקית בה פועלת הפירמה – האסטרטגיה של המתחרים (3 שיעורים).
- התלמיד יכיר ויבין סוגי אסטרטגיות בסביבות שונות ובענפים מפוצלים, בסביבת ענפים עולים ובסביבת ענפים דועכים), (3 שיעורים).
- התלמיד יכיר ויבין את האפשרויות השונות לקבלת החלטות אסטרטגיות וליישומן לאור ניתוח מצבה של הפירמה (2 שיעורים).
- התלמיד יכיר את חשיבות המודיעין העסקי ואופן איסופו (2 שיעורים)

מושגים מרכזיים

חלופות אסטרטגיות. משתנה על, משתנה, מחסומי כניסה, מחסומי יציאה, כוח המיקוח, בידול, התמקדות, מנהיגות בעלויות הכוללות, מיצוב אסטרטגי, צעדי מתקפה, יכולת מגננה מחסומי ניידות, טיפולוגיה, מודל SWOT, נקודות חוזק, נקודות חולשה, אסטרטגיות מכוונות, אסטרטגיות לא מכוונות.

אופן הלימוד

פרונטלי.

ניתוח אירועים בקבוצות.

פרק ט': פרופיל היזם.

10 שיעורים

מטרות מרכזיות:

- התלמיד יבין מיהו יזם ומהן התכונות הנדרשות להצלחתו? 3 שיעורים
- התלמיד יכיר את ההבדלים בין יזם מוסדי ויזם עצמאי ובין היזם למנהל (1 שיעור).
- התלמיד יבין את המאפיינים העיקריים של היזם באזור הפריפריאלי. (1 שיעור).
- התלמיד יבין את המאפיינים המרכזיים של יזמות נשים (2 שיעור).
- התלמיד יכיר את דו"ח קדמון – ההיתר ליזמות בתחום הכפרי – התחומים המרכזיים. (3 שיעורים).

רעיונות מרכזיים:

- התלמיד יפרט את מאפייניו של יזם מצליח.
- התלמיד יסביר כיצד תורמים מאפיינים ותכונות להצלחת היזם.
- התלמיד יבחין בין יזם למנהל ולממציא.
- התלמיד יבחין בין יזם עצמאי ויזם מוסדי.
- התלמיד יבדיל בין משתני רקע דמוגרפיים ונתוני רקע אישיים של היזם.
- התלמיד יקשר תיאוריות מוטיבציה למניעי היזם.
- התלמיד יכיר את המאפיינים הייחודיים ליזם בפריפריה הכפרית.
- התלמיד יכיר את השפעת מין היזם על המאפיינים השונים של היזם.

התלמיד יבין את הגורמים השונים המעודדים הקמת מיזמים

בפריפריה.

- קיומן של גומחות שוק ייחודיות.
- הגמשת המערכת החקלאית, ושילוב פעילות בלתי חקלאית במרחב הכפרי - דו"ח קדמון
- איכות החיים בכפר.
- השקעה לא רבה יחסית.

התלמיד יבין את הגורמים השונים המעכבים יזמות

בפריפריה.

- היקף מצומצם של פעילות כלכלית.
- חסרונות לגודל בפעולות ייצור.
- המבנה הארגוני של הסקטור הכפרי.
- אופן ההתארגנות היישובית.
- מחסור בתשתיות פיזיות מתאימות.

מושגים מרכזיים:

יזם עצמאי, יזם מוסדי, מנהל, ממציא, יוזמה, חשיבה מערכתית, תכונות, כישורים, מוטיבציה והנעה, פתרון בעיות, מקוריות, חוסר וודאות, גומחות שוק. מבנה ארגוני ריכוזי. דו"ח קדמון.

יישום:

- חיבור שאלון לקראת מפגש עם יזם אודות מאפייני עבודתו וחיו.
- השוואה בין סוגי יזמים באמצעות טבלה הבוחנת את הדומה והשונה ע"פ קטגוריות להשוואה.
- עיון בסקר הבוחן תכונות יזמים מצליחים בישראל.
- ניתוח תוצאות מחקר שבחן את הקווים לדמותו של יזם ישראלי.
- תרגול תיאוריות מוטיבציה של מאסלו – איתור צרכים.
- קריאה וניתוח מאמרים העוסקים ביזמים, תוך ישום המושגים המרכזיים בהם.
- ניתוח אירועים שונים בקבוצות, העוסקים בהתכונות היזם לקראת מיזם.
- התלמידים ינתחו מאמרים הדנים ביזמות בפריפריה הכפרית.
- עבודה בקבוצות – הגשת הצעה ליזמות כפרית בהתאם לעקרונות דו"ח קדמון.

פרק י': תהליך הייזום

6 שיעורים

מטרות:

- התלמיד יכיר את עולם היזמות התעשייתית וייחשף לצרכים ומניעים של היזם.
- התלמיד יזהה את השלבים בפיתוח רעיון ומוצר חדש, בתהליך היזמי.
- התלמיד יבחין בכלים העיקריים ותכונות המקום הדרושים לעידוד יזמות מקומית.
- התלמיד יכיר בתכנון של התכנית העסקית ככלי עסקי וככלי חשיבה.

שאלות בהן דן הפרק:

- מהם הצרכים והמניעים של כל המעורבים בתהליך היזמות? 2 שיעורים.
- מהי יזמות מקומית ומהם מאפייניה? וכיצד מעודדים יזמות מקומית בישראל ובכלל 2 שיעורים.
- כיצד מעודדים יזמות מקומית בכלל ובישראל בפרט? 2 שיעורים.
- התכנית העסקית חשיבותה מטרותיה ומה היא כוללת 2 שיעורים.

מושגים מרכזיים:

תכנון, יזם, קבלת החלטות, רעיונות, אילוצים, משקיעים, פיתוח, המצאה, דגם, פרויקט, יזמות מקומית, יתרון כלכלי. תכנית עסקית.

יישום:

- ניתוח מקרים של יזמות מקומית – כמו "איטליה השלישית" ויישום מושגים מרכזיים.
- תירגול קבלת החלטות לבד ובצוות תוך התעמתות עם מצבים האופייניים לעולם היזמות.
- תרגול שלבי התהליך היזמי בהתאם לדרישות ולגופים המטפלים באופן קבוצתי על מיום נבחר.

פרק י"א - הסיוע לעסקים קטנים מטעם גורמי הממסד

5 שיעור

המוסדות לסיוע:

- ❖ הקרן לסיוע לעסקים קטנים.
- ❖ המדען הראשי.
- ❖ חממות טכנולוגיות.
- ❖ מרכז טיפוח יזמות (מט"י).

מטרות מרכזיות:

- מטרות הקרן לסיוע לעסקים קטנים.
- התלמיד יכיר את תנאי הסף לקבלת תמיכה מהקרן (1 שיעור).
- התלמיד יכיר את תפקידי המדען הראשי.
- התלמיד יכיר את מרכזי טיפוח היזמות מהותם ותפקידם (1 שיעור).

מושגים מרכזיים

חממות טכנולוגיות, המדען הראשי, מפעל מאושר, הקרן לעסקים קטנים, מרכזי טיפוח יזמות (מט"י).

יישום :

סיור לחממה טכנולוגית – 3 שיעורים.

פרק י"ב – טכנולוגיה ותעשייה

- ## הגדרת תהליך הייצור

- ## פס הייצור

- ## שילוב טכנולוגיה בתהליך הייצור

- ❖
- ביקור במפעל תעשייתי ופגישה עם מהנדס ייצור**

- ## יישום

התיירות.

פרק י"ג – המיזמים בתחום

המטרות המרכזיות

- התלמיד יכיר את היתרון היחסי באירוח הכפרי.
- התלמיד יכיר הדרישות הסטטוטוריות להקמת מיזם תיירותי באזור הכפרי.
- התלמיד יכיר את מערכת התמך לתיירות הכפרית.
- התלמיד יכיר את תפוקותיה של יחידה לאירוח כפרי.
- התלמיד יבין את היתרונות היחסיים של האירוח הכפרי בעמק חפר לעומת האזורים העירוניים.

שאלות בהן דן הפרק:

- מהי ייחודיות האירוח הכפרי (1 שיעור)
- מהן דרישות משרד התיירות מיחידת אירוח.
- מהן התפוקות הכלכליות של יחידת אירוח.
- מהם מקורות המימון האפשריים לצורך הקמת יחידת אירוח.
- התלמיד יבין את ההשפעות הסביבתיות על תכניות האירוח הכפרי (2 שיעורים)..
- התלמיד יכיר מושגי יסוד בתיירות (2 שיעורים)

מושגים מרכזיים:

תפוסה, דרישות סטטוטוריות, תפוסת ימים, סוגי אתרי תיירות, נופש פעיל, מוזיאונים, עסקי אירוח ולינה, תכנון תיירותי, תכנית מתאר ארצית - תמ"א.

יישום:

- ניתוח אירוע בקבוצות היתרון היחסי הקיים ביישובי עמק חפר בתחום התיירות..

פרק י"ד – עבודת החקר ביזמות

(20 שעות)

- ❖ תלמידי מגמת יזמות וכלכלה יבצעו עבודת חקר במהלך שנות הלימודים (עד סיום המחצית השלישית ללימודיהם).
- ❖ במקביל ללימודיהם במישור התיאורטי ילוו התלמידים עסק או מיזם באזור מגוריהם בעמק חפר ויבחנו את יישום הנושאים התיאורטיים בעולם המעשה.
- ❖ עבודה זו מטרתה המרכזית לשלב את הידע הנרכש עם עולם המעשה בתוך קהילת העסקים בתוך קהילת בית הספר.
- ❖ כל פרק תיאורטי שילמד בכתה ייושם באופן מיידי בעבודת החקר. התלמידים ידרשו לבחון כיצד מיושם במיזם אותו הם חוקרים הנושא הנלמד.

אוכלוסיית היעד

הוגדרה כתלמידי תיכון בחטיבה עליונה הלומדים בכיתה י- י"א – י"ב במדעי החברה: במגמת כלכלה ויזמות וחשיבה תעשייתית.

מטרות העל של העבודה:

- ❖ לבטא את ידיעותיו והבנתו של התלמיד בנושאים אותם למד במסגרת מדעי החברה. (יזמות וחשיבה עסקית וניהולית).
- ❖ לטפח את ההבנה, חיפוש הידע, את הנגישות אליו את יישומו ואת הכללתו תוך העדפה על פני צבירת ידע ושינונו.
- ❖ הקניית מיומנויות של למידה עצמית, פיתוח כלים של חשיבה, בשילוב עם ההוראה הפרונטלית בשיעורים המוקדשים להנחיה אישית וקבוצתית.
- ❖ לפתח יכולת ניתוח של תופעות חברתיות באופן עצמאי תוך פיתוח אמצעי בקרה עצמית בהסתמך על הגדרות הקיימות בספרות המקצועית.
- ❖ העבודה נועדה לתרום לתלמיד בתחום השימוש בתיאוריות ובמחקרים הנלמדים, בפיתוח יכולת להשוות בין עמדות שונות, תוך שימוש במאגרי מידע ממוחשבים וביבליוגרפיה מגוונת.
- ❖ חיזוק הקשר קהילה – בית ספר (בהתאם לעקרונות שח"ק).
- ❖ גיוון אמצעי ההוראה/למידה ומימוש דרכי הערכה חילופיות.
- ❖ ביצוע העבודה בסביבה מתוקשבת תוך שימוש באתר בית הספר ויצירת פורום ייחודי לקבוצה ולצוות.

מטרות הממוקדות בתלמיד

- ❖ קידום האחריות האישית של התלמיד עידודו לקבל על עצמו את הבעלות על עבודתו החל משלבי ההכנה הראשונים. שימוש בדפי משוב ובקרה, ובהתכתבות מונחית עם מנחה, קידום וטיפול מיומנויות התלמיד לנהל ביעילות סביבת עבודה. יכולת ניהול עצמי הכוללת יכולת התמדה בתהליך ארוך טווח ועמידה בלוחות זמנים.
- ❖ פיתוח כישורים לעבודה בצוות, שיתוף פעולה ואחריות.
- ❖ יכולת לקבל ולתת משוב על פעילות.
- ❖ יכולת ונכונות לרפלקציה, ויכולת הערכה עצמית ביחס לנקודות תורפה וחוזק.
- ❖ תפקוד בסביבה טכנולוגית ממוחשבת ומתוקשבת ונגישות למרכיביה :
איתור מידע, כתיבה ועריכה במעבד תמלילים, ויכולת שימוש מושכלת באינטרנט וכלים ממוחשבים אחרים.
- ❖ התנסות אישית חוויתית תוך כדי מפגש בלתי אמצעי עם מיזמים מסוגים שונים.
- ❖ פיתוח לומד עצמאי המסוגל לשלב ידע תיאורטי ומעשי.
- ❖ התנסות בהוראת עמיתים : התלמידים יציגו את עבודתם בפני העמיתים שילמדו בדרך על שלל המיזמים והגוונים השונים בפעילות העסקית בעמק חפר.

כישורי הלומד – יכולות שיש לטפח ולהעריך.

- (חלק מהכישורים מצריכים לימוד ואימון מקדימים)
- א. תפיסת מהותו של החקר ומיקוד שאלת החקר.
 - ב. איתור מידע ושימוש במקורות מידע .
 - ג. הבניית ידע.
 - ד. ניהול עצמי.
 - ה. תפקוד בסביבה טכנולוגית.
 - ו. היענות לשיח העיוני ולמוסכמות באקדמיה ורכישת מיומנויות כתיבה.
 - ז. מיומנויות כתיבה ברמה לשונית וטכנית נאותה.

ביבליוגרפיה:

אוליבר תומס קוקה קולה הסיפור האמיתי צ'ריקובר 2003, כרך ב פרק 21 עמודים 359-390.

ארצי חיה, עשות מירי, דנינו מלי : יזמות משרד החינוך התרבות והספורט המינהל הפדגוגי מכון להכשרה להשתלמות ושירותי חינוך הוצאת מפ"ט עמל 1996

ארצי ציונה , תהליך יזמות בקיבוץ חקר אירוע יד טבנקין 1990

אקשטיין גרשון, יזמים עסק יוזם ומו"ל, הכוון שירותים כלכליים בע"מ, ת"א פרק ט' (עמודים 184, 191 – 200. 107-117 פרק א' 21-38 פרק ב' עמודים 38 – 49 פרק ד' עמודים 67 – 78 פרק ט' עמ' 201-207 פרק י' עמ' 129-138 פרק ט"ו עמ' 301-316

ביגלמן שמעון , מלמטה למעלה: יזמות בקיבוצים

בשן אביבה , הבטחת איכות ובקרת איכות סטטיסטית הוצאת לוגיק בע"מ כפר סבא 1997 פרקים: 1, 9, 10, 14

גולדרט אליהו מ קוקס ג'ף: המטרה דניאלה דיור הפקות בע"מ, הרצליה 1992.

גלברזון שלמה ניהול התפעול והייצור צ'ריקובר ת"א 1980 פרק 7

גלברזון שלמה ניהול התפעול ושיפור הביצועים צ'ריקובר ת"א 2000. מבוא, פרק 7.

גרונאו ראובן, אסטרטגיה לצמיחה כלכלית בישראל המכון הישראלי דמוקרטיה בארט פלוס יר ושלים, 2002 פרק 4

גלעד בנימין ותמר גל , מודיעין עסקי ככלי ניהולי הוצאת עתרת ת"א .

דורך ושפירא : כלכלה וניהול משק – תיירות כפרית. בתוך : תיירות כפרית קובץ

מאמרים אוני בר אילן 1994

הורניק יעקב וליברמן, ניהול הפרסום הוצאת האוניברסיטה הפתוחה ת"א
יחידה 1 - 1.1, 1.3, 1.5, יחידה 2 - 2.1 יחידה 4 - 4.3, 4.4, 4.5, יחידה 5
- 5.1 5, יחידה 6 - 6.2

ווילסון האפל, כל מה שלא למדו אותך בבית הספר ליזמים, הספריה
הבינלאומית לאנשי עסקים ר"ג 1994 פרק 4 עמודים 13-17 פרק 40
עמודים 137-139.

וולץ ג'ק, הדברים החשובים באמת הוצאת מטר ת"א 2002 חלק 2 פרק 8 עמוד
91-103. חלק 4 פרק 21 עמ' 255-267

וייס שמוליק, עורך: המערכת התעשייתית הוצאת העמותה לקשרי התעשייה עם
הקהילה 1997 פרקים: א' ב, ג' ד' ה ו' ט'

ווקר גיימס, תכנון משאבי אנוש הוצאת עתרת, הרצליה 1985, פרק 10

זימון יאיר, הירש נורית, מבוא לכלכלה הוצאת רונאל ירושלים 2002

יבלונסקי ז'וזף ר. יישום ניהול איכות כוללת הוצאת אור עם 1997 פרקים 1, 2, 8.

יוסטלמן משה, התחדשות וצמיחה בסביבת העסקים העסקית מדיניות ציבורית
בארץ ובעולם, מכון ירושלים לחקר ישראל ירושלים 1994. פרקים 2, 4, 5, 6, 7 שער
ראשון: פרק 2 עמודים 45-73 פרק 4 עמודים 85-100 שער שני פרקים 5, 6, 7.

יזרעאלי דב, שיווק הלכה למעשה, הוצאת צ'ריקובר תל אביב 1998 פרק 6

ינאי ג' טאב, מנהיים בלהה הגורם האנושי בעבודה הוצאת דביר ת"א 1987
עמודים 13-42, 274-340

לב עציון תרצה, תעשייה וייצור הוצאת רכס אבן יהודה 1995

לירז מאיר, מדריך כיס ליזם הוצאת לירז תל אביב פרק 4 עמ' 30-36

ללוי א. שפסקי, יזמים נוצרים לא נולדים הוצאת מטר ת"א 1995 פרקים 2,3,5,7,15

מארק נילי, עופר אמירה מבוא לכלכלה - מאקרו כלכלה הוצאת עמיחי ת"א עמ' 33 – 39

מורן סטנלי, הקיבוץ בחברת השוק הוצאת יד טבנקין 1997 פרק 8

מרסה רות, פותחים עסק יוצאים לעצמאות - מדריך ליזם המתאים הוצאת עמיחי, ת"א 1999 פרק 4 עמודים 65 – 82 פרק 5 עמ' 87-99.

נווה בן ציון, ניהול תעשיות עתירות ידע הוצאת רמות אונ' ת"א 1995 פרקים , 1,2,6,9

נחמיאס נחמיאס, תכנון הייצור והתפעול הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, תל אביב 2004 כרך א' פרק 1: 1.1, 1

סלון אלפרד, שנות הצמיחה של ג'נרל מוטורס הוצאת עתרת הרצליה

סמואל יצחק, ארגונים הוצאת אוניברסיטת חיפה וזמורה ביתן תל אביב 1996 פרקים: 1 עמ' 19-21, 2 עמ' 40-47 פרק 4 עמ' 78-83, פרק 9 עמ' 195-202, פרק 11 עמ' 240-254

פוגל יוסף, עקרונות השיווק הוצאת אורט ישראל, 2003

פורטר מייקל א., אסטרטגיה תחרותית הוצאת עתרת הרצליה 1991

פלד אריה, חשיבה יזמית, ספר לימוד ביזמות, משרד החינוך ומכון ברנקו וייס 1999 פרקים: 1, 2, 5, 6, 7, 8, 10, 11

פליישר עליזה מנספלד יואל, יחסי גומלין בין עיר לכפר בפיתוח התיירות. המרכז

לפיתוח והתיישבות של הסוכנות היהודית ומשרד התיירות רחובות 1997 פרקים 1, 2, פליישר עליזה, הנופשים באירוח הכפרי סקר מאפיינים ועמדות המרכז לפיתוח והתיישבות של הסוכנות היהודית ומשרד התיירות רחובות 1997, פרק ראשון עמ' 13-7

קוטלר פיליפ, ארמסטרונג גארי, עקרונות השיווק הוצאת המכון לפיריון העבודה והייצור ת"א 1994 פרק 1 עמודים 3-24 פרק 2 עמודים 59-73.

קוטלר פיליפ, הרניק יעקב, ניהול השיווק האוניברסיטה הפתוחה ת"א, 2000 פרקים: 1,5,10,15.

רוזנר מנחם, גץ שלמה הקיבוץ בעידן של שינויים הוצאת הקיבוץ המאוחד 1996 חלק ב' פרקים 3,4

רז סמדר, רובין רות, בגרות בכלכלה אנקורי ת"א 2002 פרק שלישי חלק ג'.

שגב עלי, גריי פול אסטרטגיה ליחידה עסקית האוניברסיטה הפתוחה תל אביב 1995

שרמן ניל, פלה קידר, תיעוש במושב בתוך פרסומים בבעיות פיתוח איזורי, רחובות 1977

מאמרים וכתבי עת

ירחון סטטוס 1996:

- (א) רייטינג זו רק נקודת התחלה גליה פוקס.
- (ב) למנהל יש תיאבון או חזון ד"ר אבי מילר.
- (ג) מנהל שלא יחשוב יצירתי יוחלף אמנון לבב.
- (ד) עכשיו כבר נראה ורוד שלום ניסן.
- (ה) מסכת יזמות חדוה ישכר.

אתרי אינטרנט:

-אתרי מ.ט.י.: אתר ההדרכה של מ.ט.י (מרכז לטיפוח יזמות עסקית)

<http://www.mytraining.org.il/?p=2>

-מרכז החממות ליזמות טכנולוגיות <http://www.jda.gov.il/lean.asp#c>

-הרשות לעסקים קטנים

[http://www.asakim.org.il/createbiz.php?pageid= 7](http://www.asakim.org.il/createbiz.php?pageid=7)

-

- דו"ח קדמון

<http://www.adva.org/ivrit/glob/prologue.htm>

-דו"ח ועדת קדמון

<http://www.adva.org/ivrit/glob/index.htm>

-וויקיפדיה

<http://he.wikipedia.org/wiki>

נספח מספר 1

הבהרות לנושא שילוב ידע תיאורטי עם מיומנויות חקר

בעבודת החקר התלמידים מיישמים את המושגים התיאורטיים שלמדו בכיתה במיזמים הקיימים בסביבת מקום מגוריהם. הם שואלים שאלות הקשורות לתכנים ולמושגים שנלמדו במסגרת התוכנית ולומדים לקשר בין התיאוריה למעשה.

תכנון וביצוע החקר דורש שימוש במגוון מיומנויות בנוסף לידע הנלמד ונרכש במישור התיאורטי. התלמיד נדרש למיקוד שאלת (או נושא) החקר. נדרש לאיתור מידע ושימוש במקורות מידע. נדרש להשתמש בידע בתחום המחקר במדעי החברה ולהשתמש בכלי מחקר ושיטות מחקר המקובלות בתחום.

התלמיד נדרש ללמוד לפתח יכולת ונכונות לרפלקציה, ויכולת להערכה עצמית ביחס לנקודות תורפה וחוזק בעבודת הצוות.

התלמיד נדרש ללמוד מיומנויות תפקוד בסביבה טכנולוגית ממוחשבת ומתוקשבת באמצעות מטלות כמו איתור מידע, כתיבה ועריכה במעבד תמלילים, ויכולת שימוש מושכל באינטרנט ובכלים ממוחשבים כמו מאגרי מידע.

בכיתה התלמידים נחשפים למיזמים אחרים ושונים אותם חקרו חברים אחרים ורואים שניתן לשאול שאלות שונות ולקבל תשובות מגוונות לשאלות החקר שלהם וכי המציאות מורכבת ויש בה דרכים מגוונות להשגת המטרות.

עבודת החקר מזמנת התנסות בלמידה ובהוראת עמיתים: התלמידים יציגו את עבודתם בפני העמיתים ובכך יפנימו עקרונות של עבודה בצוות, סובלנות והקשבה.

בנוסף, התלמידים רוכשים כלים (ברמה ראשונית) שיאפשרו להם היענות לשיח העיוני על פי המוסכמות באקדמיה ורוכשים מיומנויות כתיבה ברמה לשונית וטכנית נאותה.

הערה: דוגמאות לעבודות חקר בדו"חות הביצוע שנשלחו.

נספח מספר 2

5. דרכי הוראה ולמידה דוגמאות:

תרגיל סיעור מוחות

המטרה :

א. תרגול התלמידים בסיעור מוחות.

ב. תרגול התלמידים בעבודת צוות.

מבנה התרגיל :

- חלוקת התלמידים לקבוצות בנות 4 תלמידים כ"א.ומינוי אחד התלמידים בכל קבוצה - כמשקיף.
- כל צוות מתבקש לבחור חפץ מערימת חפצים ישנים (מגהץ משאבה מכונת גילוח טרנזיסטור ועוד).
- משימת הצוות ליצור מהחפץ שבידו באמצעות אמצעים הקיימים בשגרה מכשיר בעל יעוד השונה בתכלית שינוי מהיעוד המקורי של החפץ.
- עבודה עצמית של כחצי שעה.
- כל צוות מציג לפני הכתה את החפץ שיצר ומתאר את מעלותיו וחסרונותיו.
- המשקיף מתאר את העבודה הצוותית ועונה על השאלות :
כיצד נתקבלה ההכרעה בצוות.
האם דעתם של כל התלמידים נשמעה.
האם כל התלמידים היו שותפים בעבודת הייצור לאחר ההכרעה.

בוחן – מעגל הייצור.

1. שרטט את מעגל הייצור על כל שלביו. (30 נק')

2. מדוע זהו תהליך מעגלי ולא לינארי? (20 נק')

3. בחר שני שלבים, הסבר כל אחד מהם בשלושה-ארבעה משפטים. (50 נק')

נספח מספר 3

5. דרכי הוראה ולמידה דוגמאות:

תרגיל סיעור מוחות

המטרה :

ג. תרגול התלמידים בסיעור מוחות.

ד. תרגול התלמידים בעבודת צוות.

מבנה התרגיל :

- חלוקת התלמידים לקבוצות בנות 4 תלמידים כ"א.ומינוי אחד התלמידים בכל קבוצה - כמשקיף.
- כל צוות מתבקש לבחור חפץ מערימת חפצים ישנים (מגהץ משאבה מכונת גילוח טרנזיסטור ועוד).
- משימת הצוות ליצור מהחפץ שבידו באמצעות אמצעים הקיימים בשגרה מכשיר בעל יעוד השונה בתכלית שינוי מהיעוד המקורי של החפץ.
- עבודה עצמית של כחצי שעה.
- כל צוות מציג לפני הכתה את החפץ שיצר ומתאר את מעלותיו וחסרונותיו.
- המשקיף מתאר את העבודה הצוותית ועונה על השאלות :
כיצד נתקבלה ההכרעה בצוות.
האם דעתם של כל התלמידים נשמעה.
האם כל התלמידים היו שותפים בעבודת הייצור לאחר ההכרעה.

בוחן – מעגל הייצור.

3. שרטט את מעגל הייצור על כל שלביו. (30 נק')

4. מדוע זהו תהליך מעגלי ולא לינארי? (20 נק')

3. בחר שני שלבים, הסבר כל אחד מהם בשלושה-ארבעה משפטים. (50 נק')

דו"ח סיור באזור התעשייה שאלות כלליות

- 1) מהו סוג המפעלים / מיזמים עסקיים?
- 2) אילו סוגי מפעלים ישנם באזור?
- 5) האם ננקטים צעדים לשמירת איכות הסביבה?
- 6) כמה מפעלים ישנם באזור?
- 7) מהו המפעל הכי גדול באזור?
- 8) האם מותר לצלם בתוך המפעלים?
- 11) האם יש מפעל שמפורסם בכל העולם?
- 12) האם המפעלים משקיעים כסף בכדי לעמוד בדרישות איכות הסביבה?

שאלות בנושא – עובדים

2. מהם תנאי העבודה של העובדים?
3. מהם תנאי הקבלה לעבוד במפעל?
4. איזה סוג של עובדים דורש המפעל?
5. האם יש תלבושת אחידה לעובדים במפעל?
6. האם ישנה דרישה לעובדים חדשים?
7. מהו גיל המינימום להתקבל לעבודה במפעל?
8. האם עובדים מקבלים ארוחות בשעות העבודה?
9. האם יש הסעות למפעלים?
10. מהו גורם המשיכה לעבוד?

שאלות בנושא – כספים

1. האם למפעלים יש מניות בבורסה?
2. מהו מחזור הרווחים של המפעל?

דף פעילות לצפייה בסרט BABY BOOM

4. מהו המוצר אותו יצרה גיבורת הסרט.

2. הצג את השלבים הרלבנטיים במעגל הייצור התעשייתי המוצגים בסרט.

3. תאר את האופן בו הגיעה גיבורת הסרט לרעיון.

4. באיזה סוג התקשרות חוזית (עבודה מאורגנת או חוזה אישי הועסקה גיבורת הסרט נמק. (הנושא לא מצויין במפורש בסרט).

5. הצע 4 פעילויות שעליך לנקוט כיום ע"מ לייבא מוצר מעין זה בארץ.. הנח שלא קיימים מוצרים דומים בישראל.

6. תכנן פס ייצור למוצר.

מטלות כיתה – ניתוח פרסומת

בניתוח הפרסומת התייחסו לנקודות הבאות:

- מיהו ציבור המטרה?
- מהו היעד השיווקי? (מודעות למוצר? הגדלת נתח שוק? פניה לקהל יעד נוסף? התמודדות עם מתחרים?)
- מהו תוכן המסר הפרסומי?
- אילו ערוצי פרסום נוספים אתם מכירים עבור מוצר זה?
- לאיזה מימד מכוון המסר (רגשי? שכלי?)
- מהי התפיסה השיווקית בפרסומת שבחרת (מה משכנע בפרסומת)?